

Ona yurti - oltin beshig

TONG Yulduzi

№21 (66354)
2002 yil
20 may,
dushanba
Sotuvda
erkin narxda

O'zbekiston bolalari va o'smirlarining gazetasi

Gazeta 1929 yil 1 avgustdan chiqib boshlagan.

Ustoz oq yo'l tilaydi

HAYAJONDAN QALQIDI QALBIM

So'zimning debochasini
ustozlardan boshlasam. Ustoz
Navoiy aytganidek:

*Haq yo'lida kim senga bir harf
o'rgatmish ranj ila
Aylamak bo'lmas ado
oning haqing yuz ganj ila.*

Ularni har xil atash mumkin:
muallim, mudarris, murabbiy,
ziyokor, ustoz, o'qituvchi, domla...
Fazilatlari esa uyg'un: ko'ngli pok,
qalbi sahovatli, niyati ezgulik,
taratadigani faqat ziyo.

Pok insonlarga pok narsalar
yarashadi. Hayot yo'limda menga
ustozlik qilgan insonlarga qalbim
to'rida avaylab yurgan eng ezgu
tilaklarni baxshida etaman:
martabangiz ulug', umringiz ziyoda,
nasibangiz butun, dunyoning barcha
nodirliklari hamrohingiz bo'lsin!

Saboqlaringiz zoye ketmabdi
chog'i, o'zim ham ustoz bo'lib
qolibman. So'nggi qo'ng'iroqda
shogirdlarim she'r o'qishdi menga
ham. Har yili so'nggi qo'ng'iroq
kuni maktab ostonasini tark

etayotgan o'quvchilarimni ko'rib,
shirin entikishdan qalqiydi qalbim.
Ko'zlarimga yosh keladi. Ularga bir
necha yil saboq berish bilan birga,
ularning o'zlari ham menga saboq
bo'ladilar. O'z ustimda ishlashga
undaydilar.

O'quv yili ham yakunlanib qoldi.
Mustaqil O'zbekistonda yashab,
ta'lim olib, mustaqil hayot ostonasida
turgan yosh shogirdlarimga o'zbek
xalqining shoiri va olimi G'ofur
G'ulomning: «Bilib qo'yki, seni Vatan

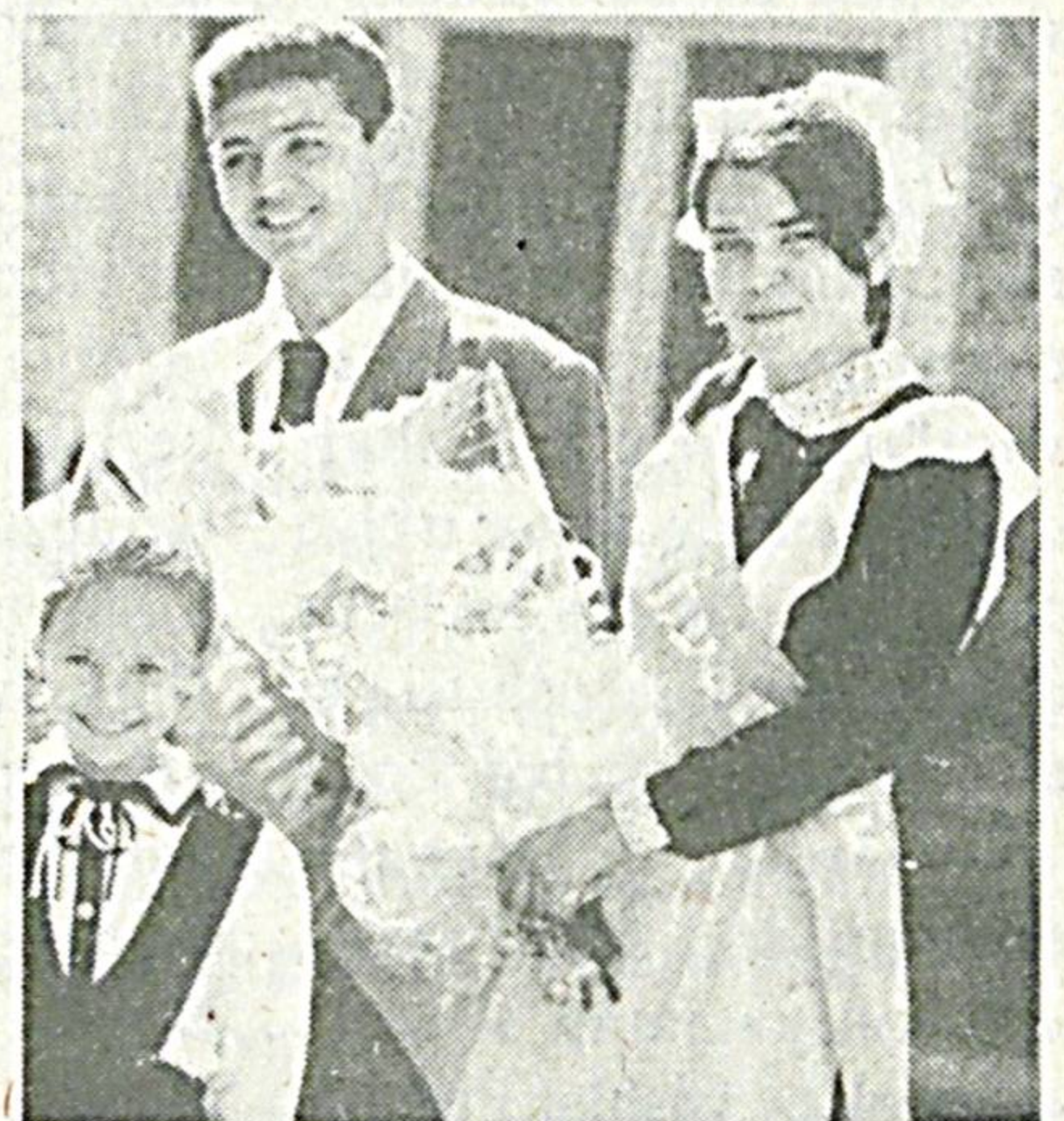
kutadi», degan so'zlari bilan
oq yo'l tilagim keladi:

SO'NGGI QO'NG'IROQ

Bugun so'nggi qo'ng'iroq,
Bu kun niyatlar oppoq.
Yo'lingiz bo'lsin yorug',
Ertangiz bo'lsin qutlug'.

Shahdam odim tashlangiz,
Hayot yo'lin boshlangiz.
Qalblardan olib titroq,
Yangrar so'nggi qo'ng'iroq.

Gulnora
MUHAMMADYOROVA,
Oliy toifali o'qituvchi.

Maktabdan tashqari ta'lim muassasalarida

Yaqinda Respublika o'quvchilar saroyida «Maktabdan tashqari ta'lim muassasalarining bolalar tarbiyasidagi asosiy o'rni» mavzuida Respublika o'quv- kengashi bo'lib o'tdi. Unda Toshkent shahar hamda viloyatlardagi mutasaddi rahbarlar ishtirok etdilar.

Kengash ishini Xalq ta'limi vazirining o'rinbosari U.Q. Musayev ochib

berdi. Vazir o'rinbosari «Kadrlar tayyorlash Milliy Dasturi»ning II bosqich vazifalari hamda o'quvchi-yoshlarning maktabdan tashqari bo'sh vaqtlarini tashkil etish borasida gapirdi. 2002- 2005 yillarga mo'ljallangan istiqbol dasturining bajarilishida maktabdan tashqari muassasalar oldida turgan dolzarb vazifalarga to'xtaldi.

- Avvalambor, xush kelibsiz, azizlar,- deya so'z boshladilar U.Q.Musayev. - Biz p e d a g o g l a r bolalarimizning bo'sh vaqtlarini to'g'ri taqsimlay olishimiz zarur. Ularni fan, hunar, sport to'garaklariga jalb qilishimiz shart.

Mamlakatimizdagi qirq yettita davlat va nodavlat tashkilotlar bilan birgalikda o'quvchi-yoshlarning bo'sh vaqtlarini to'g'ri tashkil qilish borasida dastur ishlab chiqilgan. Dastur joylarda qanday amalga oshirilishi albatta sizni bizga bog'liq.

Joylarda Mahalla oqsoqollar kengashi, «Nuroni» jamg'armasi, «Kamolot» yoshlar ijtimoiy harakati bilan birgalikda ish

olib borilyapti. Maqsadimiz, yoshlarni mustaqil hayotga tayyorlashdir.

Ko'pgina viloyatlarda ibratli ishlar ko'zga tashlanadi. Ko'plab tadbirlaru tanlovlar uyushtiriladi. Mana, yaqinda o'tkazilgan «Umid nihollari» sport musobaqalari ham fikrimizga dalil bo'la oladi.

Biroq, ayrim joylarda o'quvchilarning bo'sh vaqtlariga befarq qaralmoqda. Natijada ular j i n o y a t c h i l i k k a , g i y o h v a n d l i k k a

berilmoqdalar. Bunday noxushliklarning oldini olish uchun esa maktabdan tashqari ishlar yaxshi yo'lga qo'yilmog'i zarur. Bolalar tarbiyasiga jiddiy e'tibor berish farzini ilohim har birimizning dilimizga solsin.

Shundan so'ng, O'zbekiston Respublikasi «Kamolot» yoshlar ijtimoiy harakati Markaziy Kengash raisi o'rinbosari, Respublika Bolalar tashkiloti raisi Q.Q. Quronboyev so'zga chiqib, bola shaxsining har

Maktab o'quvchilarining navbatdagi o'quv yili ham tugab borayapti. Oldinda esa orziqib kutilgan yozgi ta'til. Ma'lumki, ta'tilda maktabdan tashqari ta'lim muassasalarining ishi yanada avj oladi.

Bolajonlar bo'sh vaqtlarini to'garaklarda, klublarda o'tkazishga harakat qiladilar. Buning uchun esa ana shunday maskanlar faoliyatini yanada jonlantirish lozim.

tomonlama shakllanishida yugurdagiga aylanib Bolalar tashkilotining qolayaptilar. Buning oldini

o l i s h i m i z , yetakchilarning ishlarini ko'z-ko'z qilishimiz

tutgan o'rni haqida gapirdi.

YETAKCHINING VAZIFASI NIMA?

- Bolalar tashkiloti o'z ishini boshlaganiga hali ko'p vaqt bo'lgani yo'q. Ammo ko'pgina joylarda ishlar qizg'in avj olgan. Samarqand viloyatida olti yuzdan oshiq maktablarda Bolalar tashkiloti ish olib boryapti. Ammo ayrim viloyatlarda deyarli hech qanday ish qilinmagan. Masalan, Andijon, Jizzax viloyatlarida ishni nimadan boshlashni ham bilolmay turishibdi. To'g'ri, bu ma'lum ma'noda bizning ham aybimiz.

Ayni kunlarda bolalar tashkiloti o'z ko'krak nishoniga ega bo'lish arafasida. Yuqori va quyi sinflar uchun mo'ljallangan alohida ko'krak nishoni bolalarning faxri bo'lib qolishiga ishonaman. Bundan tashqari yagona maktab formasini chiqarishni mo'ljallaganmiz.

Yana bir muammo. Maktablarda yetakchilarni tanlash masalasi. Ko'p joylarda yetakchilar o'z ishi qolib, direktorning

kerak.

Har bir maktabda ikkita yetakchi, ya'ni birinchi va ikkinchi sardor bo'ladi. Ular o'quvchilar bilan birgalikda Bolalar tashkilotida ish olib boradilar. Maktabdan tashqari bo'lgan barcha tadbir, tanlov, bellashuvlarga bosh bo'ladilar. Xullas, bilimdonligi, mehnatsevarligi bilan bolalarni ortidan ergashtira oladigan haqiqiy yetakchi bo'lishi kerak...

Yetakchining maktabda tutgan o'rni yuzasidan ko'pchilikda savol tug'ildi. Maktabda yetakchining faolligini oshirish, ularga jiddiy e'tibor berish kerakligi aytiladi.

- Ayrim yetakchilar maktabga soat yettida kelib, kechqurun soat yettida uylariga qaytishadi. Kuni maktabda-yu ammo qilgan ishi ko'zga ko'rinmaydi. Bordi-yu o'qituvchi darsga kelmay qolsa, yetakchini shu o'qituvchining o'rniga qo'yishadi. Xoh matematika bo'lsin, xoh adabiyot. Ishqilib, o'quvchilar maktabni «boshlariga ko'tarmasalar» bo'lgani,- deydi Qoraqalpog'iston Respublikasi, To'rtko'l tumanidagi Xalq Ta'limi bo'limiga qarashli

BEFARQ BOLMAYLIK

O'quvchilar saroyi direktori Islombek aka Murotov. - Yetakchi yana maktabda navbatchi ham bo'ladi. Gohida «qorovul»likni ham oladi. Bu albatta ayrim joylardagina xolos. Bunday yetakchilar o'z vazifalari

qolishlariga yo'l qo'ymasligimiz zarur. Bekor qolgan o'quvchi o'zi bilmagan holda bezorilikka yo'l ochadi. Buning oqibatida turli qonunbuzarliklarni keltirib chiqaradi. Shuning uchun

nimadan iborat ekanligini ham bilmaydilar.

Bunday xolga tushmaslik uchun biz har oyning o'n beshinchi sanasida yetakchilarning seminarini o'tkazamiz. Ularga tavsiyalar beramiz. Tushuntirish ishlarini olib boramiz. Yaxshi, ijobiy ishlar yuzasidan fikrlashamiz.

NOMI BORU...

- Tan olish kerak, aksariyat maktablarda to'garaklarning nomi boru ammo o'zi umuman ishlaymaydi. Bu albatta joylardagi ayrim maktablargagina taalluqlidir. Maktabdagi to'garak ishlari ham markaz xodimlarining nazoratida bo'lishi kerak, deydi Xalq ta'limi vazirligining ma'naviy va ma'rifiy ishlar boshqarmasi boshlig'i, gazetamizning tahrir hay'ati a'zosi Jamoliddin aka Fozilov.

-Farzandlarimizning darsdan so'ng bo'sh

ham biz, joylardagi mutasaddi rahbarlar bolalarning bo'sh vaqtlaridan unumli foydalanishlariga harakat qilaylik. Ularni to'garaklarimizga qiziqтира olaylik.

Maktabdan tashqari ta'lim muassasalarining rahbarlari bilan bo'lgan o'quv- kengash bahs va munozarali o'tdi. Ayniqsa, viloyatdagi ayrim markaz rahbarlarining savollari davrani yanada jonlantirdi.

Jumladan, andijonlik markaz rahbarlari «Bolalar tashkiloti rahbarlari albatta pedagoglardan bo'lsin», degan taklif kiritishdi.

To'g'ri, ayrim joylarda Bolalar tashkiloti raisligiga turli kasb egalari jalb qilinmoqda. Zero, o'quvchi yoshlar bilan ish olib boradigan insonlar bolalar ruhiyatini yaxshi bilishi kerakligi barchamizga ayon.

Feruza SOYIBJON qizi.

Prezident asarlarini o'rganamiz

MILLIY ISTIQLOL G'OYASI: ASOSIY TUSHUNCHA VA TAMOYILLAR

(Davomi. Boshi o'tgan sonlarda)

2. Mafkuraviy jarayonlarning globallashuvi

Bugungi dunyoda mislsiz ilmiy kashfiyotlar, ulkan texnikaviy imkoniyatlar, universal texnologiyalar, axborot tarqatishning globallashuvi, ya'ni ularning butun kurrai zaminni qamrab olish jarayoni shiddat bilan bormoqda. Masalan, Internet tizimi orqali axborot almashuv, binobarin, g'oyaviy ta'sir o'tkazish imkoniyatlari ham tobora kengaymoqda. Aslida axborot sohasidagi globallashuv insoniyat uchun, dunyoning barcha hududlaridagi odamlarning o'zaro muloqoti uchun, ilm-fan va madaniy boyliklarni o'zlashtirish uchun ulkan imkoniyatlar yaratadigan jarayondir.

Biron-bir hudud yoki mamlakatda paydo bo'layotgan g'oyalar tez fursatda butun jahonga yoyilmoqda. Natijada odamzot ma'lum bir davlatlar va siyosiy kuchlarning manfaatlariga xizmat qiladigan, olis-yaqin manbalardan tarqaladigan, turli mafkuraviy markazlarning bosimini doimiy ravishda sezib yashamoqda.

Bunday vaziyatda o'z mustaqil fikriga, sobit e'tiqodiga, mustahkam iroda va dunyoqarashiga ega bo'lmagan odam goh oshkora, goh pinhona ko'rinishda namoyon bo'layotgan mafkuraviy tazyiqlarga bardosh bera olmaydi. Yaponiyada paydo bo'lgan «AUM Sinrikyo» kabi zararli oqimlar turli mamlakatlardagi minglab yosh yigit-qizlarni irodasidan, ong-shuuridan mahrum qilib, zombiga aylantirib qo'ygani bu fikrning dalilidir.

Keng miqyosli integratsiya va globallashuv jarayonlari jahon taraqqiyotining hozirgi paytdagi muhim xususiyatlaridan biri ekanini e'tirof etgan holda, ularning kuchli mafkuraviy ta'sir o'tkazish vositasi ekanini ham unutmaslik darkor.

3. Geopolitik maqsadlar va mafkuraviy siyosat

Geopolitik maqsadlar — muayyan davlatning o'z mavqei va ta'sirini o'zga hudud va mintaqalarda kuchaytirishga qaratilgan siyosatni ifodalaydi. Bugungi kunda xalqaro maydonda turli shakllarda namoyon bo'layotgan bunday maqsadlar mafkuraviy siyosat bilan qo'shib bormoqda. Inson qalbi va ongi uchun kurash — bu jarayonning asosiy yo'nalishlaridan biridir.

Jahon hamjamiyati xalqaro munosabatlar sohasida demokratiya, o'zaro hurmat va hamkorlik tamoyillarini qaror toptirish uchun kurashmoqda. Bunday sharoitda zo'ravonlik qilish, harbiy kuch ishlatish va hatto iqtisodiy iskanjaga olish qat'iy qoralanishi aniq. Lekin o'z g'arazli maqsadlariga yetishni ko'zlayotgan turli kuchlar geopolitikaning eng ta'sirchan vositasi sifatida mafkuraviy quroldan keng foydalanmoqda, odamlar ongiga ta'sir o'tkazishning tuban va makkor usullarini qo'llamoqda.

(Davomi bor).

Yaqinda Respublika miqyosida «Siz tarixni bilasizmi?» deb nomlangan ko'rik-tanlov bo'lib o'tdi. Qiziqarli shartlarni o'z ichiga olgan tanlovda biz tahsil olgan Toshkent viloyati, Toshkent tumanidagi 2 - o'rta maktab o'quvchilarining ham ishtirok etgani meni juda quvontirdi. Sababi, maktabimiz o'quvchilari har yili bu tanlovda qatnashishar, lekin hech Respublika bosqichida ishtirok eta olmagandilar. Bu yil esa ularga ham omad kulib boqdi. Tinimsiz izlanishlar o'z samarasini berdi. «Amir Temur avlodlari» deb o'z guruhlarni nomlab, shu nomga yarasha bor mahoratlarini ishga solib,

XATLAR TEGIRMONI

ajoyib sahna ko'rinishlarini o'rinni olishga va'da berdilar. 2003 yilda birinchilik «Amir Temur avlodlari» ga nasib etishiga ishonaman.

AMIR TEMUR AVLODLARI

ijro etdilar. Respublika bosqichida 4 - o'rinni olgan bo'lsalar-da, ular tushkunlikka tushmadilar va kelasi yil albatta birinchi

Mashhura QAHHOROVA, T.E.A.I. qoshidagi akademik litseyning 103 - guruh o'quvchisi.

ZIRADCHA

marta tanbeh berishadi, ammo ularning gapidan naf yo'q. Baribir o'z bilganlaridan qolmaydilar. Biz «Tong yulduzi»

QADRLI «TONG YULDUZI»

senga bu maktubimizni yozishimizdan maqsad, maqolamiz sahifangda bosilib chiqsa-yu zora

o'g'il bolalarimiz uyalib, o'zlariga tegishli xulosa chiqarib olishsa... Bundan biz ham, ustozlarimiz ham xursand bo'lardik.

Jizzax viloyati, Zomin tumanidagi 46 - maktabning 8 - sinf qizlari nomidan Gulnoza RAHMATOVA.

Bizning sinfimizda 34 nafar o'quvchi o'qiydi. O'g'il bolalar ko'pchilikni tashkil qilganligi bois sinfimiz maktab bo'yicha eng bezori sinflardan biri hisoblanadi.

Sinfimiz bilan «Tong yulduzi»ga obuna bo'lganmiz. Har gal gazeta qo'limizga kelib, tegishi bilan o'g'il bolalar nima uchundir uni olib yirtib tashlashadi. Ustozlarimiz o'g'il bolalarga juda ko'p

BEZORI «SINF»

gazetasini mutassil ravishda o'qib borishga harakat qilamiz. Sinfdoshlarim bilan uning har bir sonini intiqlik bilan kutamiz. Undagi maqolalarni o'qib, xulosa chiqarishga harakat qilamiz. Buning uchun esa boshqa sinflardan olib o'qishga majbur bo'lyapmiz...

XAYRLASHGIM YO'Q

Mana, o'quv yili tugashiga ham sanoqli kunlar qoldi. Lekin, qadrdon maktabim bilan vaqtinchalik bo'lsa ham, hecham xayrlashgim yo'q. Kechagina o'zimizdan ham kattaroq guldastalar ko'tarib, hayajonu allanechuk xadik bilan ilk bor maktab ostonasiga qadam qo'ygandik. Hash-pash deguncha 8-sinfga ham o'tib qolibmiz...

Maktabimizning bugungi qaldirg'ochlarini zavq bilan kuzatamiz. Ularning dillarida quvonchu shodlik bilan birga allaqanday g'amginlik alomatlarini ilg'aymiz. Buning sababi tushunarli. 11 yil davomida birga o'qigan qadrdon sinfdoshlari, ustozlari, jonajon maktablari bilan xayrlashishning o'zi bo'lmaydi. Shuning uchun ham bu oltinga teng o'quvchilik yillarimizning hozirdanoq qadriga yetaylik. Bu damlarning har daqiqasi umrimizning eng aziz va totli xotiralariga aylanib qolishini istardim. Maktabimiz bag'ridan qaldirg'och misoli uchirma bo'layotgan aka va opalarimizga esa mustaqil hayotga tashlayotgan ilk qadamlari qutlug' bo'lishini tilab qolaman.

Nigora ESHIMOVA, Sobir Rahimov tumanidagi 29 - o'rta maktabning 7 - «V» sinf o'quvchisi.

Sinfimizda o'tkazilgan navbatdagi tarbiyaviy soatimizning mavzusi «Qariyalarni qadrlash yili» ga bag'ishlandi. Sinf rahbarimiz qariyalarni qadrlashimiz, hurmat qilishimiz, mushkullarini

oson qilib, duolarini olishimiz lozimligi haqida ko'p gapirdilar. So'ngra sinfdoshlarim ham navbatma-navbat so'z olib, ayrim noqobil farzandlar, qariyalar uylaridagi

ko'ngli o'ksik otaxonu onaxonlar haqida fikr bildirishdi. Shunda

ustozimiz, bunday ko'ngilsiz hollarda asosan kim aybdor bo'ladi, deya o'rta savol tashladilar. Biz bir ovozdan, farzandlar, deb javob berdik.

haddan ziyod erkalatib yuboradilar, deb tushuntirdilar...

Dars menga juda yoqdi. Uyga kelib, devordagi rahmatli Sobit buvam va Oynisa buvimlarning suratlariga uzoq tikilib qoldim. Qani endi hayot bo'lishganida, men ularni boshimda ko'targan, xizmatlarini qilib, duolarini olgan bo'lardim.

**Mahmudjon
AZIMOV,
Shayxontohur**

tumanidagi G'ofur G'ulom nomli 169 - maktabning 5 - sinf o'quvchisi.

BOSHIMDA KO'TARARDIM...

ONAMIZDEK MEHRIBON

«Vataniga, xalqiga, do'stlariga, oilasiga cheksiz mehr - chinakam baxtdir».

Bu sevimli ustozimiz Dilara opa Rahmatovnaning so'zlari. Dilara opa 20 yildan ortiqroq shu internatda ham tarbiyachi, ham o'qituvchi bo'lib ishlaydilar. Bizning 2-son davolanish internat maktabimiz viloyatda yagona bo'lib, biz bir oilaning farzandlaridek yashab, ta'lim olamiz.

Internatimizda hamma narsa yetarli. To'rt mahal issiq ovqat, sport, ommaviy ishlar yaxshi yo'lga qo'yilgan. Bizga xuddi ikkinchi onamizday bo'lib qolgan murabbiyimiz Dilara opaning kelishini har kuni sabrsizlik bilan kutamiz. Bor mehrini bizga baxshida etgan Dilara opa bizni o'z hisoblaridan qadrdon gazetamiz «Tong yulduzi»ga obuna qilganlar. Biz bo'sh vaqtlarimizda mazza qilib gazeta o'qiymiz. Shu gazeta orqali opajonimizni tug'ilgan kunlari bilan chin qalbimizdan tabriklaymiz. Baxtimizga hamisha sog'-omon bo'lsinlar.

**Buxoro viloyati,
G'ijduvon shahridagi
2-son davolash
internatining
8 - «A» sinf
o'quvchilari.**

ULARGA HAVASIM KELDI

Men Alisher Navoiy nomli Respublika Nafis San'at litseyida tahsil olaman. Litseyimizda asosan iqtidorli bolalar

o'qiydilar. Ya qinda litseyimiz hayotida yana bir yangilik sodir bo'ldi. Ustozlarimiz Boqijon To'xliyev va Hoshimjon Ahmedovlar boshchiligidagi «Iqtidorli bolalar ijodidan

namunalar» deb nomlangan kitobcha nashrdan chiqdi. Mazkur kitobchada litseyimiz o'quvchilaridan eng iqtidorlilarining she'r, hikoya va rasmlari o'rin olgan. Ularning quvonchlarini bir ko'rsangiz edi. Men ham tengdoshlarimning yutug'idan juda quvondim. Ularga faqat omad tilab qolaman.

**Shahnoza OYDINOVA,
10 - «G» tarix sinf o'quvchisi.**

MA'NAVIYAT - MENING TASAVVURIMDA

Yurtboshimiz aytganlaridek, ma'naviyat shunday bir qimmatbaho toshki, u bizning qadimiy va navqiron xalqimiz qalbida, butun insoniyatning oilasida o'z mustaqilligini tushunib yetish va ozodlikni sevish tuyg'usi bilan birgalikda yetilgan.

Ma'naviyat - bu insonni jamiyki boshqa mavjudotlardan ajratib turadigan jarayon. U inson qalbidagi ilohiy ruh. Har bir shaxs, har bir inson, har bir elat o'z ma'naviyatiga ega bo'lmog'i lozim. U ko'p qirrali so'z. Insonlarga hurmat, vijdon, ishonch, oila - bular hammasi ma'naviyatni tashkil etadi. Ma'naviyat xalqimizning eng yaxshi xislatlarini - o'z yeriga, yurtiga mehr-muhabbati, vatanparvarligi, ma'naviy birligini mustahkamlaydi. Milliy mafkuramizni shakllantirishimizda, tafakkurimizni o'zgartirishimizda, hamda Vatan tuyg'usi, milliy g'urur degan hisni anglashimizda yordam beradi.

**Gulbahor RAZZOQOVA,
Toshkentdagi 147 - maktabning
11 - «B» sinf o'quvchisi.**

YOSHLAR SHUNDAY BO'LSA

Avvallari darslardan qochib, o'qituvchilarni behurmat qilgan o'quvchilarga tanbeh berilib, majlislarda izza qilinardi. Bizning kollejimizda esa aksincha, darslarga kirib, ustozlar hurmatini joyiga qo'ygan o'quvchilarning ustidan kulish «moda»ga aylangan. Namunali o'quvchilarimizdan Ravshan, Botir va Umidlar ham keyingi paytda darsdan qochib, pana joylarda sigareta chekib o'tirishni odat qilishgan. Bular ham mayli-ya, qizlarimizni nima jin urdi, bilmayman. Gulnoza eng faol o'quvchi, Gulshan a'lochi, Farida esa sinfboshimiz edi. Hozirgi kunda ular «tobim yo'qroq», «navbatchiman» degan bahonalar bilan ustozlarimizni aldab, bizga «namuna» bo'lishyapti. Axir «Baliq boshidan...» deb bejiz aytilmagan-ku... Bilmadim, bu ahvol qachongacha davom etarkin?

Saodat ISMATOVA,
Chingeldi maishiy xizmat kasb-hunar kolleji talabasi.

TAQINCHOQLAR YARASHADIMI?

Qiz bolalar tabiatan taqinchoqlarga, chiroyli kiyimlarga o'ch bo'lishadi. Lekin ularning o'z kiyiladigan, taqiladigan joylari bo'ladi. Lekin sinfimizdagi ayrim qizlarimiz bu gapdan bexabar bo'lsalar kerak. Chunki hali juda yosh bo'lishlariga qaramay, maktabga turli qimmatbaho taqinchoqlar taqib kelishadi. Bu ham mayli-ya, soddaroq kiyinadigan, oilaviy sharoitga qarab ish tutadigan qizlarni kamsitishlarini aytmaymizmi? Achinarlisi shundaki, ayrim qizlarimiz ulardan ortda

qolmaslikka intilib, qimmatbaho kiyimlar, taqinchoqlar olib beringlar, deya ota-onalarini holijonlariga qo'yishmayapti...

Bu gaplarni yozishdan maqsadim, kimlarnidir yomonlash, ayblash emas. Faqat dugonalarimning bu xususda jiddiyroq o'ylab ko'rishlarini xohlardim. Maktab davri oltinga teng damlar. Shunday ekan, bu damlarning ham, samimiy do'stlikning ham qadriga yetaylik.

Feruza OBIDOVA,
Yangiyo'l tumanidagi 2 - o'rta maktabning 9 - «G» sinf o'quvchisi.

ZAMONAVIY QIZ QANDAY BO'LISHI KERAK?

Ulug' hakim Ibn Sino «Insonda doim saqlanib turadigan husn va latofat - hayo va iffatdir. Hayosiz qiz jonsiz jasad kabidir» deb yozgan edi. Nazarimda, zamonaviy qizlar faqat tashqi go'zalligi, kiyinishiga qarab aniqlanmaydi. Zamonaviy qizlar bilimli, madaniyatli bo'lishlari lozim. Afsuski, ayrim tengdosh dugonalarimiz zamonaviylikni tor shim yoki kalta yubka kiyib, quloqlariga magnitofon eshitadigan moslama taqib olishda, deb biladilar. Ularning gap-so'zlariga quloq tutsangiz, ishlatayotgan jargon so'zlarining mag'zini chaqolmaymiz. Maktab formasi kiyib yuradigan qizlarning ustidan kulishlarini aytmaymizmi? Menga qolsa, bunday qizlarni hecham zamonaviy deb atamagan bo'lardim.

Nazokat UMAROVA,
200 - litsey maktabning 9 - «V» sinf o'quvchisi.

Qulog'ingga gapim bor

TIL BILAMAN DEB...

Sinfimizda bir qiz bor. Rus tilini juda yaxshi biladi. O'z tilini esa unchalik yaxshi bilmaydi va bundan or qilish o'rniga, faxrlanib yuradi. Bir kuni o'qituvchimiz undan paqirni olib kelib berishini iltimos qildilar. U esa «paqir» so'zining ma'nosini bilmagani bois, yozuv taxtasi oldidagi uzun tayoqni oborib berdi. Sinfda qattiq kulgu ko'ratildi. U qiz sinfdoshlari oldida qattiq mulzam bo'ldi.

O'zbek tilimiz juda chiroyli va boy til. Ammo ba'zi tengdoshlarimiz uni buzib, ruscha so'zlar bilan qorishtirib ishlatishlari achinarli holdir. To'g'ri, til bilgan, el biladi, deganlaridek, til bilgan odam o'sha xalqning tarixini, madaniyatini biladi. Lekin til o'rganaman deb, o'z tilini unutib yuborish ham yaxshi emas, nazarimda. Siz nima deysiz, aziz tengdoshim?

NIGORA.

Ota-ona farzand dunyoga kelishi bilan, balki undan oldinroq, unga munosib nom izlaydi. Bu ismda ma'lum darajada ota-ona orzusi, o'y-niyatlari o'z aksini topadi. Suhbatdoshimiz Jasurbek Yoqubov poytaxtimizdagi 17 - maktabning 9 - «V» sinfida a'lo baholarga o'qiydi. Darvoqe, bu bilim maskani bu yil «Yil maktabi» tanlovida I o'rinni egalladi.

-Jasurbek, ismingizni kim qo'yganini bilasizmi?

-Buvam qo'yganlar. Odil, haq so'zni aytishda jasur, dovyurak bo'lsin deb niyat qilgan ekanlar. Sababi, buvam Odil Yoqubov mashhur yozuvchi, u kishini tanimagan yoki bilmagan inson yo'q. Ular bilan faxrlanaman. Mustaqillikkacha o'zbek paxtakorining og'ir ahvoli haqida deyarli gapirilmagan ekan. Yaqinda «Yozuvchi» gazetasida Ozod Sharafiddinovning «Nutq yoxud adib hayotining yulduzli onlari» maqolalarini o'qib, bundan 13 yil avval buvamning

Moskvada, deputatlar qurultoyida o'zbek

paxtakorining o'ta qashshoq va nochor ahvolda yashayotgani, bog'-rog'lar o'rniga ham paxta ekilayotgani haqida hech qo'rqmay gapirganlari haqida bilib oldim. O'sha paytda bu nutq katta shov-shuv bo'lgan ekan.

-Juda to'g'ri, Jasurbek. Biz ham buvangiz asarlarini sevib o'qiganmiz. O'zbekiston Milliy teatrida sahnalashtirilgan «Bir koshona sirlari» spektakli ham «Ofarin» mukofotiga sazovor bo'lganda quvondik. Siz yoki oilangizdagilar ijodga qiziqasizlarmi?

-Yozuvchi va shoirlar ijodini, A.Oripov, E.Vohidov, X.Davron she'rlarini sevib o'qiymiz. Dadam - Abdumalik Yoqubov texnika fanlari nomzodi, oyijonim esa shifokorlar. Amakilarim ham turli kasb egalari. Oramizda hozircha yozuvchi yo'q, chunki yozuvchilik tug'ma iste'dod. U tinimsiz mehnatni talab etadi. O'zim ba'zan ingliz tilidan tarjimalar qilib

turaman.

-Tarjima ham qiyin sohalardan biri. Qiynalmaysizmi?

-Maktabimiz ingliz tiliga ixtisoslashgan. Qolaversa, sinf rahbarimiz Gulnora Zayniddinova bizga

ISMIMGA MUNOSIB BO'LSAM

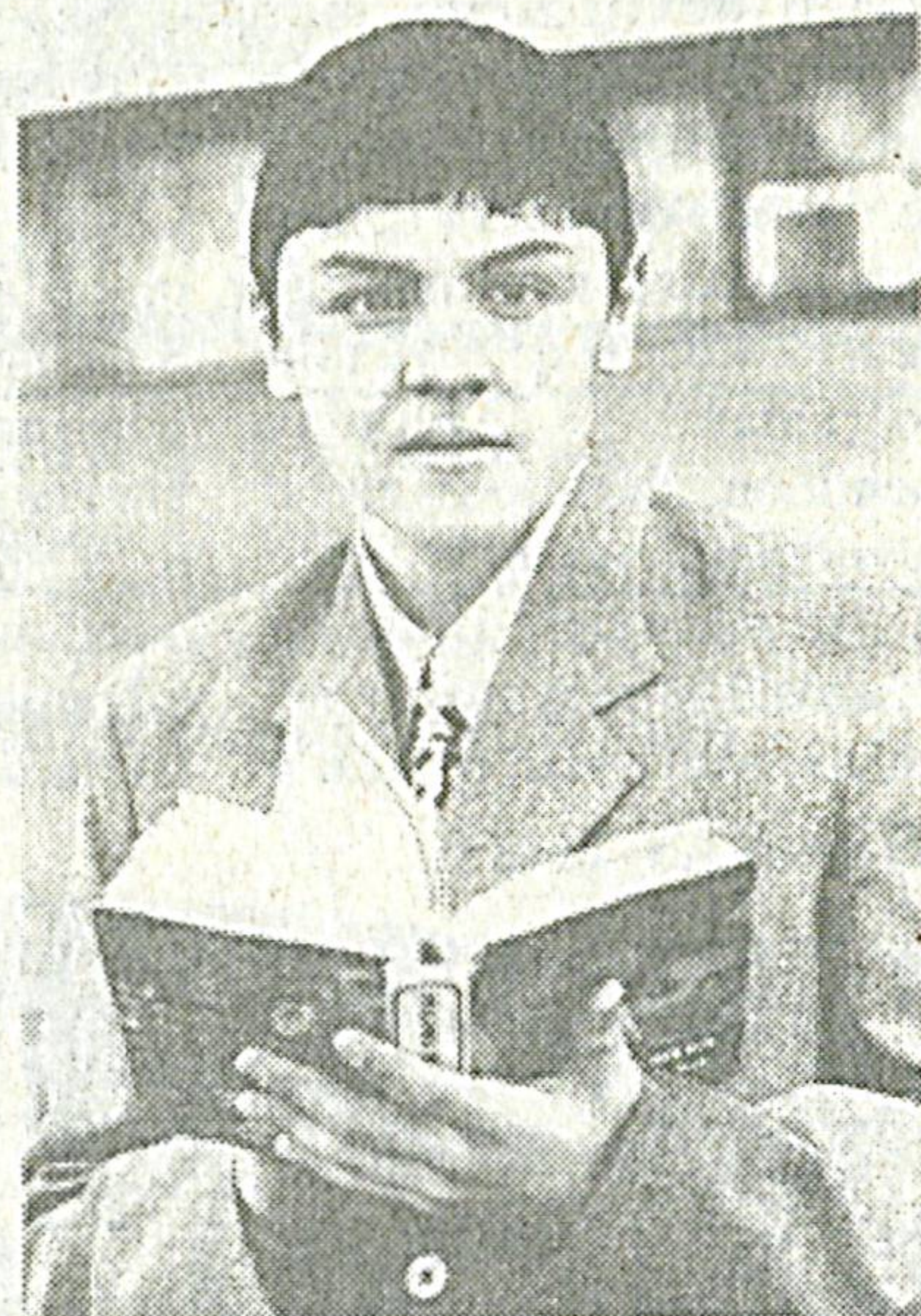
ingliz tilidan saboq beradilar. Ustozim - Xalq ta'limi fidoyisi, 1999-2001 yillarda AKSELS programmalari g'olibi bo'lib, maktabimiz uchun kompyuter yutganlar. 2001 yilda esa AKSELS bo'yicha yakuniy bosqichda g'olib bo'lib, AQShda malaka oshirib kelganlar. Maktabimizda ingliz tilida chiqadigan «Shcool times» gazetasining bosh muharriri bo'lgan bu ustozimizdan chuqur bilim olyapmiz. Shuning uchun tarjimada, ingliz tilida do'stlarim bilan erkin so'zlashishda hech qiynalmayman.

-Do'stlaringiz ko'pmi?

-Sardor, Abror, Umid, Farhod - chin do'stlarim. Birga dars tayyorlaymiz, vaqti kelsa bir-birimizga yordamlashamiz.

-Jasurbek, maktabdan qaytgach nima bilan shug'ullanasiz?

-«Sog'tanda - sog'lom aql» deyishadi. Sportning boks turiga qiziqaman. «Dinamo»dagi ustozlarim A.N.Kalimasov, R.Navro'zovdan boks

sirlarini o'rgandim. Texnikaga qiziqqanim uchun 3 oylik kompyuter kursini tugatib, sertifikat oldim. Hozir bemalol «INTERNET» orqali bog'lanib, zarur ma'lumotlarni ola bilaman. Aqlan va jismonan yetuk bo'lishga harakat qilyapman.

-Kelgusida kim bo'lmoqchisiz?

-Tilni mukammal o'rganib,

Sharqshunoslik oliygohiga kirish niyatim bor. Kim bo'lsam ham buvajonim yozganlaridek, «Odam bolasidan yaxshilik qolarkan dunyoda! Boshqa hamma narsa - shon-shuhrat istagi, yuksak lavozim yo'lidagi kurashlar, manmanlik - o'tkinchi narsa ekan». Shunday ekan, insof-diyonatli, halol, pokiza inson bo'lib, odamlarga yaxshilik qilsam deyman.

Qosh-ko'zlari qop-qora, yuzidan fayz ufurib turgan Jasurbek bilan suhbatlashar ekanman, bobosiga munosib yana bir nabira, yurtimizga esa iste'dodli bir farzand kamol topayotganidan, kelajagimiz ishonchli yoshlar qo'lida ekanligidan ko'nglimda faxr tuyg'ularini his etdim.

Jasurbek kabi ilmga tashna o'quvchilar safi kengayib, O'zbekiston dovrug'i yetti iqlimga yetsin, deya niyat qildim.

Gulyuz VALIYEVA.

Men buvijonimni juda yaxshi ko'raman. «Hamma bolalar ham buvilarini yaxshi ko'rishadi» dersiz. Yo'q, men juda boshqacha, hammadan ham ko'proq yaxshi ko'raman. Shunday mehribon, shirinso'z, ziyoli buvijonimni yaxshi ko'rmas bo'ladimi, axir!? Ularning pazandaliklarini aytmaysizmi? Ishlari, tashvishlari juda ko'p

«Ayol qalbi», «Kelinlik ostonasida» kabi talaygina kitoblari chop etilgan. Ularni siz ham o'qigan chiqarsiz. Chunki buvijonim hammabop maqolalar yozadilar. Shuningdek, turli mavzularda yozilgan bir qancha kitoblarga mas'ul muharrirlik, h a m d a hammualliflik qilganlar. Ayni kunlarda erkin

Respublikasining Pekin shahrida yashayapmiz. Bu yer juda chiroyli, ko'rkam shahar ekan. Tomosha qiladigan xushmanzara joylari ham ko'p. Lekin baribir o'zimizning O'zbekistonimizga yetmaydi. Bir zumda uyimizni, buvamni, ayniqsa, buvijonimni sog'inib

aeroportga chiqqaningizda ko'zlarimdan o'pib:

-Jahonnni ko'radigan ko'zlaringdan aylanay! Dunyoni mening ko'zlarim bilan ham ko'rib kel! - deganingiz esimda.

Gaplaringizni dadamlarga aytganimda xursand bo'lib ketdilar. Keyin esa:

-Juda yaxshi! Men senga elektron pochta orqali

SO'ZLARI

HIKMATGA

bo'lishiga qaramay, singlim Oyzoda ikkimizga mazali taomlar, yesangiz, og'zingizda eriydigan shirinliklar pishirib beradilar. Qiziq-qiziq hikoyalaru ertaklar aytib berishga ham fursat topadilar. So'zlarida bir olam ma'no bor, hikmatlar bisyor. Ularning purma'no so'zlariga quloq tutar ekanman, fikrim teranlashib, bilimim boyib, dunyoqarashim yanada kengayib borayotganini his qilaman...

Iye, darvoqe, buvimni sizlarga tanishtirmabman-ku. Buvijonim Rahima Shomansurova hozirgi O'zbekiston Milliy Universitetini tamomlab, dastlab «Saodat» jurnalida adabiy xodim, bo'lim mudiri, so'ngra «O'zbekiston» nashriyotida muharrir, katta muharrir, tahririyat mudiri, yetakchi muharrir vazifalarida ishlaganlar. Ularning «Ko'zlarimga surtgim keladi», «Ibrat», «Qaynonalar», «Sen olovli yuraksan», «Uzilmas ko'ngil», «Sizga boqib»,

ijodkor bo'lsalar-da, hamon tinib-tinchimaydilar. Nimalardir yozganlari yozgan. Zamonaviy yoshlar tarbiyasi, qizlarni oilaga tayyorlash to'g'risidagi madaniy-ma'rifiy, ma'naviy-axloqiy chiqishlari bilan ommaviy axborot vositalarida faol ishtirok etib kelyaptilar. Mehnatkashliklari bois hukumatimizning qator Faxriy Yorliqlari bilan mukofotlanganlar. 2000 yilda «O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist» degan unvonga sazovor bo'ldilar. 2001 yil ham buvijonim uchun quvonchlarga boy yil bo'ldi. Ular O'zbekiston xotin-qiz jurnalistlarining «Atirgul» tanlovi sovrindori bo'ldilar. Men bu unvonlari mukofotlarning mohiyatini to'la anglab yetmasam-da, bu buvijonimning xursandliklarini, hamma ularni tabriklashini ko'rib, quvonib ketaveraman...

Biz ayni kunlarda dadamning xizmatlari yuzasidan Xitoy Xalq

qoldim. Qo'lim bo'shadi, deguncha ularga xat yozaman. Ko'rgan-kechirganlarim, olgan taassurotlarim, hamma-hammasini yozaman. Qarindoshlarimizga, amma-yu xolalarimga salom yo'llayman. Darvoqe, Xitoyda «amma-xola, amaki-tog'a» degan tushunchalar umuman yo'q ekan. Chunki bu yerda har bir oilaga bir nafardan farzand ko'rishga ruxsat etilarkan xolos. Dadam bilan oyim singlim ikkimizni yetaklab yurishganda, o'tkinchilarning bizga ajablanib qarashgani shundan ekan. Xullas, shunaqa gaplar...

Yaqinda buvijonimning tug'ilgan kunlari. Fursatdan foydalanib, ularni dadajonim, oyijonim, singlim Oyzodalar nomidan samimiy qutlayman. «Baxtimizga doimo omon bo'ling, buvijon!» deyman.

BUVIMGA MAKTUBLAR

Birinchi maktub. Men Xitoy mamlakatiga bordim!

Assalomu alaykum, buvijon! Endi Siz bilan xitoy tilida salomlashaman: «Nixo, naynay!» Buni menga dadam - «baba» o'rgatdilar. Xitoyga kelganimizdan beri ancha xitoycha so'zlarni bilib oldim. Singlim Oyzoda va oyimlar ham eng zarur so'zlarni o'rganishyapti.

Buvijon, bizni kuzatib

buvijonga xat yozishni o'rgatib qo'yaman. Hamma ko'rganlaringni buvijonga xat orqali so'zlab berasan, - dedilar.

Hikoyamni samolyotdan boshlayman.

Toshkent aeroporti juda katta ekan. Bu yerda turli millat odamlarini uchratish mumkin. Kimdir vataniga uchib ketayapti, kimdir esa O'zbekistonga mehmon bo'lib kelayapti. Forma kiygan kishilar sa ular bilan har tilda gaplashishayapti. Ularni ko'rib, havasim keldi.

Samolyotning ichi-chi, buvijon, xuddi kattakon chiroyli uyga o'xshaydi. Uch qator oppoq o'rindiqlar, to'g'rida televizor. Unda avvaliga O'zbekistonning eng chiroyli joylarini ko'rsatishdi. Samarqand, Buxoro yodgorliklari, Xiva minoralari, Toshkentning eng xushmanzara joylarini tomosha qilib ketdik. Ularning ko'pini ko'rganman. Bobom bilan siz olib borgansiz.

Mening joyim oyna oldida edi. Samolyotning oynasini illyuminator der ekan. Biz yerdan juda balandlikda uchdik. Bulutlar orasidan o'tib, yuqoriga ko'tarilib ketdik. Bunday balandlikdan turib qaralsa, yer dumaloq bo'lib ko'rinar ekan, buvijon!

Yana u turli rangga bo'yalgan xaritaga ham o'xshar ekan. Ko'p daryolar, dengizlar, tog'larning ustidan uchib o'tdik. Quyosh biz bilan sekin-sekin xayrlashib Yerning narigi tomoniga o'tib ketdi. Endi katta shaharlar ustidan uchib o'tayotganimizda shu shahar bir hovuch chiroq bo'lib ko'rinardi.

Pekinda Toshkentdan uch soat oldin qorong'u tushar ekan. Tepadan uni rosa tomosha qildik. Chiroqlarning

BOY

ko'pligidan ko'zing qamashadi.

Pekin aeroportida bizni dadam kutib oldilar. Juda sog'ingan edim, uzoqdan ko'rib, chopib borib achomlab oldim. Xitoylik do'stlari bilan chiqqan ekanlar, ular bizga Pekinni tomosha qildiramiz deyishdi. Chiroyli mehmonxonaga joylashdik. Bizga dadam Xitoy mamlakati haqida hikoya qilib berdilar, katta xaritadan uning joylashgan yerini ko'rsatdilar.

Xaritada-chi, buvijon, Toshkent bilan Pekin orasi bir necha santimetr ekan. Biz bo'lsa Pekinga yetib kelgunimizcha besh soat samolyotda uchdik. Xaritadagi masshtab degani nimaligini endi yaxshi bilib oldim.

Xitoy Sharqiy va Markaziy Osiyoda joylashgan katta mamlakatlardan biri ekan. Xududi jihatidan Rossiya va Kanada mamlakatlaridan keyin dunyoda uchinchi o'rinni egallar ekan. Aholisining soni bo'yicha esa birinchi o'rinda turarkan. Dunyo aholisining beshdan bir qismi-chi, buvijon,

Xitoyda yasharkan.

Dadamlar xitoyliklarni ko'hna madaniyatga ega xalq dedilar. Bilasizmi, buvijon, dadamlar insoniyatning qadimgi dunyo taraqqiyotida yangi davrni boshlab bergan uch buyuk kashfiyot - qog'oz, porox va kompas ham birinchi marta Xitoyda yaratilganini aytib berdilar. O'zbekistonga qaytganimdan keyin albatta bu haqida o'rtoqlarimga so'zlab beraman.

Ilgarilari dadamlar xitoycha yozsalar ularga qarab hayron bo'lardim. Ular menga sirli tuyilardi. Pekin ko'chalaridagi yirik iyerogliflarni ko'rib, ularni so'z va bo'g'inlarni ifodalovchi rasmlarga o'xshatdim. Dadam xitoycha yozish va o'qishni bilganlari uchun iyerogliflarning bir

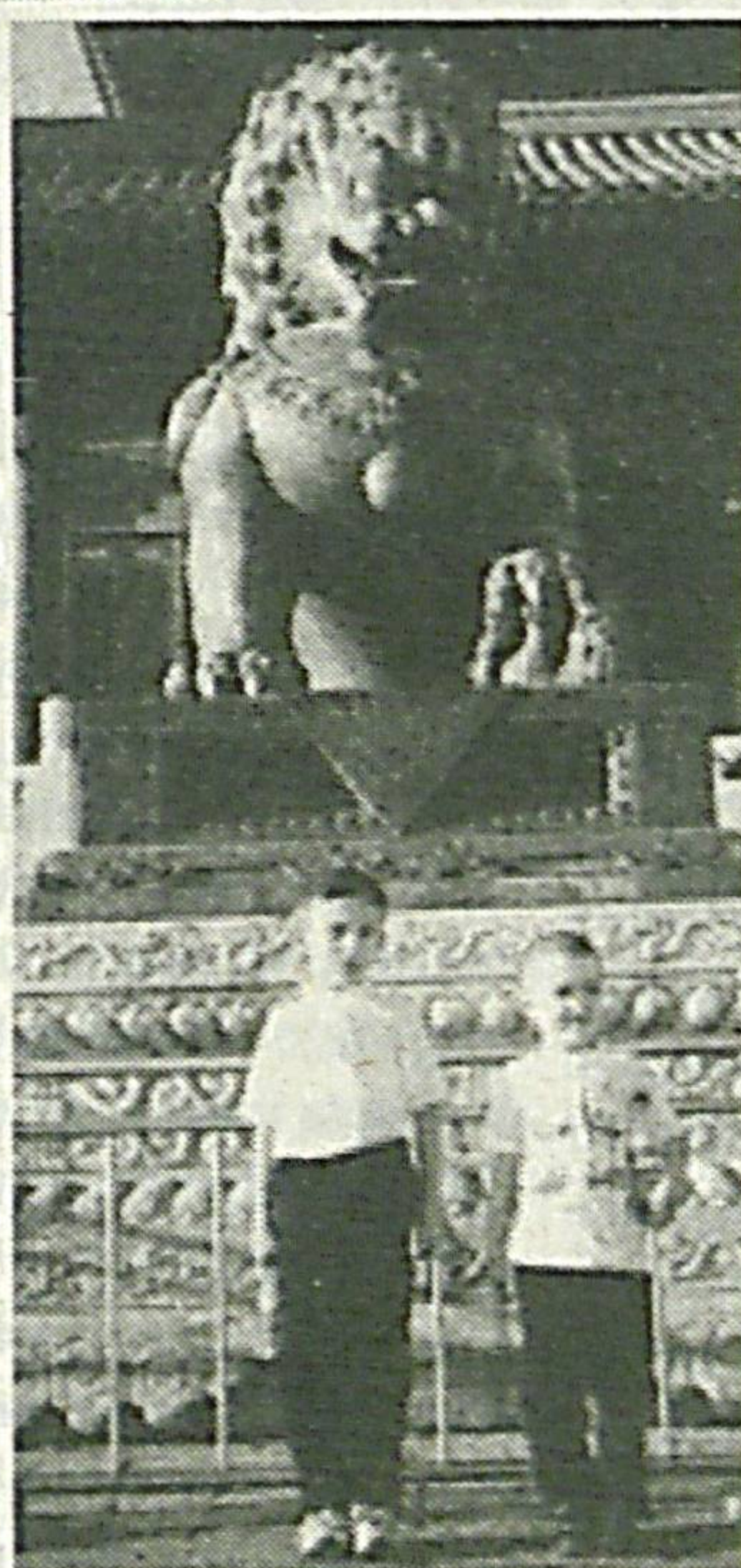
necha mingini esda saqlar ekanlar. Men ham ular kabi xitoyshunos bo'lmoqchiman.

Ertasiga sayohatni boshladik.

Buvijon! Pekin Toshkentdan ancha katta shahar ekan. Binolari baland-baland. Ko'chalari chiroyli. Har xil rangli chiroqlar ko'p. Mashinalar ko'chalarda tirband bo'lmasligi uchun katta chorrahalarda ko'p qavatli ko'priqli yo'llar qurilgan ekan.

Bizni birinchi galda Pekin markazidagi Tyananmin deb ataladigan maydondagi Imperatorlar saroyiga olib borishdi. Vuy, buvijon, uning

qurila boshlaganiga necha ming yillar bo'libdi! O'ziyam katta shaharga o'xshaydi. Undagi xonalarning hisobiga yetib bo'lmas ekan. Agar odamlar bu xonalarning hammasini tomosha qiladigan bo'lsa, bu yerda oylab qolib ketishi mumkin ekan. Ular shu qadar ko'p. Hozir bu yerda tarixiy muzey joylashgan ekan. Saroy devorlaridagi bezaklarda, yog'ochdan yasalgan turli haykalchalarda ko'plab afsonaviy qushlar va ajdarholar tasvirini uchratdik. Ularning har birining o'z ramzi bor ekan. Masalan, afsonaviy qushlar - qaqnus (yonib ketib, kuldan yana paydo bo'ladigan qush) abadiy yangilanib turish ramzi ekan. Yakkashox (tumshug'ida shoxsimon tishi bo'lgan darranda)ni esa xitoylar olijjanoblik va baxt-saodat timsoli deb bilishar ekan. Toshbaqa va turnalar uzoq umr ko'rish, ajdarho esa hukmronlik ramzi hisoblanarkan. Saroyni aylanib yurib,

xitoy xalqining o'z tarixiy-madaniy yodgorliklariga katta hurmat bilan qarashini, ularni kelajak avlod uchun asrab-avaylashini angladim.

Xitoy va O'zbekiston o'rtasidagi aloqalar qadimiy tarixga ega ekan. Xitoydan yevropa mamlakatlariga o'tgan Buyuk ipak yo'li O'zbekiston orqali o'tganini, O'zbekiston Prezidenti Islom Karimov tashabbusi bilan hozir bu yo'l yangicha shaklda qurilayotganini o'qituvchimiz aytgan edilar. Demak men shunday qutlug' joylarda yurgan ekanman-da, buvijon!

-Xitoy Xalq Respublikasi bilan O'zbekiston Respublikasi o'rtasida 1992 yil 2 yanvarda diplomatiya munosabatlari o'rnatilgach, iqtisodiy va madaniy hamkorlik yildan-yilga kuchayib bormoqda, - dedilar dadajonim.

Bizning Xitoyga kelishimizga ham ana shu aloqalarning kuchayib borishi sabab ekan. Chunki dadajonim xitoyshunos bo'lganlari uchun ham UNESCO degan katta xalqaro tashkilotning yo'llanmasi bilan Szinyan universitetiga malaka oshirish uchun yuborilgan ekanlar. Bizni ham bir oyga mehmon bo'lib ketishga chaqirtirgan ekanlar.

Men ham endi dadajon singari a'lo o'qishga harakat qilaman. Shunda katta bo'lsam, ko'p mamlakatlarga borib o'qiyman.

Shu bilan birinchi maktubimni tugataman. Keyingi maktubimda Buyuk Xitoy devoriga chiqqanim haqida yozaman. Sizni sog'inib qoluvchi nabirangiz.

Xitoy Xalq Respublikasi, Shandun viloyati, Szinyan shahri,

Komron AMINOV.

ABADIYAT ARDOQLAGAN ALLOMALAR

Ushbu ruknni Rustam OBID olib boradi

Nimayam bo'lib oqsoch qiz xonada qo'lidagi temir tog'orani tushirib yubordi-yu, bu nogahoniy shovqindan yuragi yorilib, ona bechora olamdan o'tdi. O'shanda murg'ak Sasha atigi 11 kunlik chaqaloq edi. Keyinchalik u otasi va xolalarining qo'lida o'sdi. Bolalik chog'idanoq otasiga qo'shilib o'rmon kezar ekan, ovga, tungi gulxanlarga, nofarmon tusli saharlardagi qushlar chug'urchug'uriga mahliyo bo'lib, shu beg'ubor taassurotlarini butun borlig'iga singdirib oldi.

Keyinroq, ulg'ayganidan so'ng, Butlerov ko'p sayohat qildi, Italiyaning ulug'vor manzaralari, Afrikaning noyob tabiati, Shveytsariya tog'larining oppoq cho'qqilarini ko'rdi, Parijni sevib qoldi. Biroq uning uchun dunyoda eng aziz joy otasining mulki

esa u faqat jonli tabiatga - zoologiya, botanika, entomologiya

Bilimim shu yerga yetib keldikim, Bilimsizligimni endi tushundim.

Abu Shukur Balxiy

(hasharotshunoslik)ga astoydil qiziqar, «bir umrlik soham shu» deb butun borlig'i bilan ishonardi. Shu bois ham Butlerov Qozon universitetining tabiiy fanlar bo'limiga o'qishga kirdi hamda talabalik yillari kimyo tajribaxonasiga emas mutlaqo, balki qirg'iz cho'llariga uyushtirilgan entomologiya va botanik ekspeditsiyalarda mustaqil ish olib bora boshladi.

Ana shu dashtlarda u ichterlama

bahodir yigit g'amdan qaddi bukilib, badqovoq va bemor bir kimsaga aylanib

qolgandi.

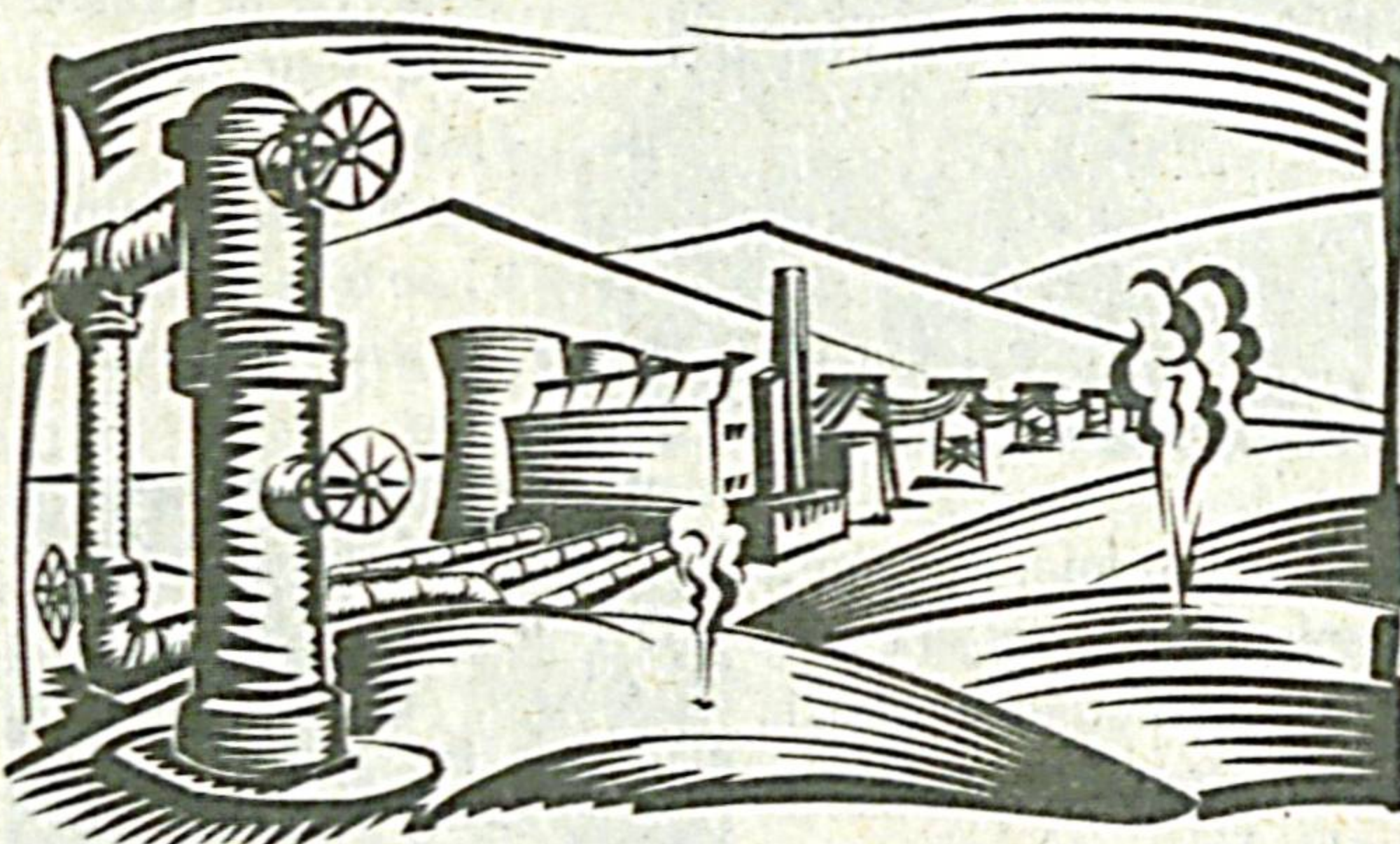
Ehtimol, bu holat boshiga tushgan musibat tufayligina emasdir. Zotan, zamondoshlari alohida ta'kidlab o'tishlariga ko'ra, Butlerovning fe'l-atvori doimo bir tekis bo'lmagan, quvnoqligi tez-tez o'ychanlik bilan almashib turgan. Biroq xayolga qanchalik berilmasin, u yolg'izlikni yoqtirmas, bir o'zi xonaga qamalib olmasdi. Uyda ishlagan paytlari qo'shni xonalardan musiqa sadolari va bolalarning kulgusi eshitilib turishini yaxshi ko'rardi. Olim umuman jim turolmas, lekin bu holat pala-partishlik emasdi aslo, shunchaki, g'ayrati to'lib-toshar, lekin behuda sarflanmaydigan jonli va quvnoq jo'shqinlik edi. Hatto professor, jahonga taniqli olim bo'lib

KIMYOGA QIZIQMAGAN...

bo'lib qoldi hamisha. Bolaligi va o'smirligining eng yorqin lahzalari Chistopol shahri yaqinidagi Butlerovka qo'rg'onida kechgan, keyinchalik dunyo kezib ham bu yerdagi huzur-halovatni boshqa hech bir joydan topolmagan. Ulg'ayganida ham yoz kezlari mana shu dalalaru o'rmonlarda o'tkazilmagan paytlari juda kam bo'lardi.

To'g'ri, Butlerov kimyo bilan juda yoshligidan shug'ullangani ma'lum, hali pansionda o'qib yurgan kezlari dayoq u qachon qaramang, qandaydir moddalarni bug'latish, haydash bilan ovora edi. G'aroyib shakldagi nozik idishlar, rang-barang suyuqliklar biqillab qaynashi, ulardan g'ayrioddiy, o'tkir hidli, oqish bug'lar ko'tarilishini tomosha qilib zavqlanardi.

Biroq, xoh ishonang, xoh ishonmang, bo'lajak buyuk kimyogar o'sha kezlari kimyoni shunchaki bir ovunchoq, ermak, o'yin deb bilgan, xolos. Aslida

kasalligi bilan qattiq og'rib qoldi-yu, chalajon holatda Simbrskka keltirildi. Bu yerda otasi boyaqash o'g'lini parvarish qilib oyoqqa turg'azdi, lekin shu dard o'ziga yuqib, olamdan o'tib ketdi. Bu og'ir musibat Aleksandrni qattiq larzaga soldi, ruhiy olami parokandalikka yuz tutdi. Kuni kechagina u quvnoq, xushchaqchaq, sog'lom va polvon yigit edi. Hatto bir kuni do'stlarining uyiga borib ularni topolmaganida Butlerov kelib ketdi, degan ma'noda devoro'choqning uzun va yo'g'on temir kosovini «B» harfi shaklida bukib ketgan. Endi esa shu

yetishganda ham savlatidan ot hurkadigan kibrli zotga aylanib qolmadi. O'zini bolatabiat, parishonxotir qilib ko'rsatuvchi, har bir xatti-harakati-yu imo- ishorasi bilan go'yo «Daho bo'lsam nima qilay, axir, o'zim aybdor emasman-ku!» deguvchi sodda mug'ombirlardan emasdi. Ya'ni, Butlerov aslida buyuk olim bo'lgani holda ko'pchilik biladigan «buyuk olim» ga o'xshamasdi.

Shunisi qiziqki, u hatto universitetni bitirganidan keyin ham kimyogar bo'lgani yo'q. Ilmiy ishini esa, xoh ishonang, xoh ishonmang... Volga va Ural kapalaklari mavzusida yoqladi. To'g'ri, kimyoni yaxshi ko'rar, lekin o'zi uchun bir umrlik soha deb bilmasdi. Chunki unda kechayu kunduz kimyo bilan yashaydigan yosh Lavuazening ishtiyoqi yo'q edi. Butlerov kimyoga shunchaki qiziqqan, xolos. Unda bu sohaga nisbatan haqiqiy qiziqishni esa ulkan rus kimyo

maktabiga asos solgan olim Nikolay Nikolayevich Zinin uyg'otgan edi. U kimligini esa A.Gofman shunday ta'riflagan: «Mabodo Zinin nitrobenzolni anilinga aylantirishdan boshqa hech nima qilmagan taqdirda ham nomi kimyo tarixiga oltin harflar bilan yozib qo'yilardi...»

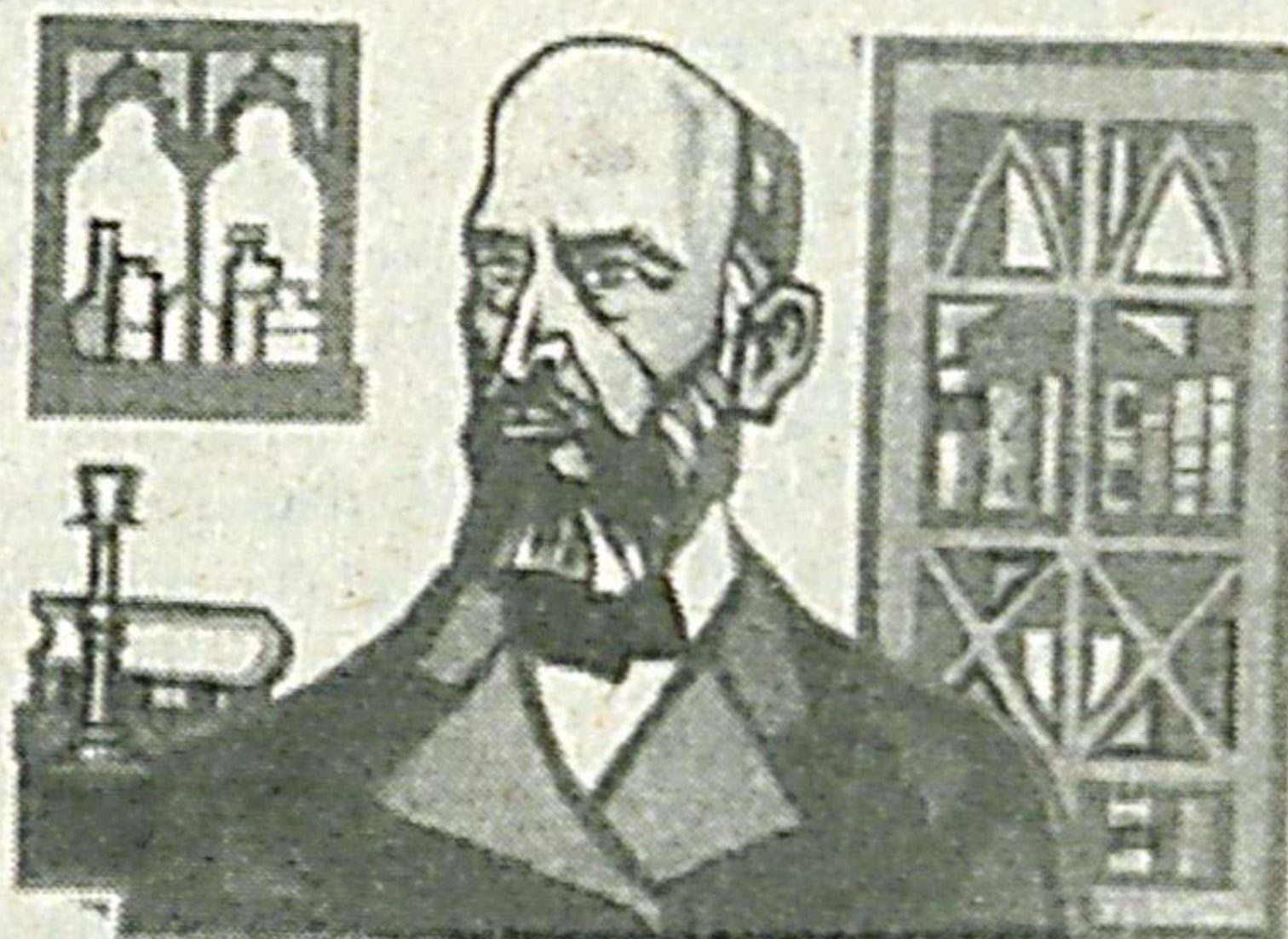
Zinin Qozondan Peterburgga sal keyinroq ketganida Butlerov barvaqtroq kimyogar bo'lishi aniq edi. Afsuski, bu voqea u hali uchinchi kursda o'qiyotganida ro'y berdi. Butlerov Zininni umr bo'yi o'ziga ustoz deb bilgan, ammo o'shanda ularning ilmiy muloqotlari uzilib qolgani haqiqat. Kimyo professori Karl Klaus (darvoqe, u Rossiya sharafiga ruteniy deb nomlangan yangi kimyoviy elementni birinchi bo'lib topgan) Butlerovda kimyogarni birinchi bo'lib sezgani ehtimol. Chunki u hali 22 yoshga ham to'lmagan Butlerovni professorlik darajasiga tayyorlash uchun kimyo

nazariyasini yaratdiki, usiz zamonaviy organik kimyo, biokimyo, kimyoviy fizika, irsiyatshunoslik (genetika) kabi fanlar mavjud bo'la olmas edi. Agar ta'bir joiz bo'lsa, olim «yassi» kimyoni «hajmiy» kimyoga aylantirdi, yangi xil

Buyuk kishilar olmos yanglig' noyob va shu qadar serjilodir.

Sharq naqli

kimyoviy o'lchamlar olamini yaratdi. Kuni kecha tushuntirib bo'lmagan narsalarni bu olamda qanday qilib tushuntirish mumkinligini ko'rsatib berdi.

BUYUK

KIMYOOGAR

kafedrasida qoldirishni tavsiya qildi. Va ulug' olimning hayot yo'li ana shu tariqa boshlandi.

Zamonaviy olim, italiyalik professor Mikele Jua «Kimyo tarixi» asarida Butlerov to'g'risida shunday yozadi:

«... 1860 yillar arafasi kimyo uchun go'yo vulqon otilishidek bir davr bo'ldi. Shu davrda tanqidiy mushohada qobiliyatiga ega va tadqiqot ishlariga butun borlig'i bilan berilgan yosh kimyogarlarning ulkan bir silsilasi yetishib chiqdi.

Yuqorida tilga olib o'tilgan kimyogarlarning uzundan-uzoq ro'yxatiga Butlerovni ham qo'shish kerak. U birikmalar tuzilishini aniqlash muhimligini tushundi, atomlar o'rtasidagi o'zaro aloqadorlikni ko'rsatish uchun «struktura» atamasini muomalaga kiritdi, struktura tarkib bilan birgalikda birikmaning fizik va kimyoviy xossalarini belgilaydi, deb ta'kidladi.»

Butlerov organik moddalar tuzilishi

Har qanday buyuk olimning merosi kabi Butlerovning ilmiy asarlari ham butun jahonning mulkiga aylangan. Biroq u rus ilm-fanida alohida mavqeni egallashiga sabab bo'lgan yana bir omil bor. Ma'lumki, rus kimyo ilmi har tomonlama qomusiy bilimlarga ega bo'lishiga qaramay, o'zini kimyogar deb hisoblagan Lomonosovdan boshlangan. Ammo buni qarangki, Lomonosov maktabi degan tushunchaning o'zi yo'q. N.Zinindan kimyo estafetasini qabul qilib olgan Butlerov esa rus kimyogarlari maktabiga, D.I.Mendeleyevning iborasi bilan aytganda, «Butlerov maktabi»ga birinchi bo'lib asos soldi, o'ziga xos shunday zanjirli reaksiyaga turtki berdiki, uning natijasida avloddan-avlodga o'tgan sayin iste'dodli kimyogarlarning safi kengayib boraverdi. Butlerovning biograflaridan biri «Ozchilikni istisno etganda rus

kimyogarlarning bari Butlerov maktabiga mansubdir», deya baho berganida har tomonlama haq edi. Zinin - Butlerov - Markovnikov - Kablukov - Favorskiy - Zelinskiy - Nesmeyanov - uning yuzlab shogirdlari - shu shogirdlarning o'zi ustozga aylanib, tayyorlagan minglab bo'lajak kimyogarlarning - mana shularning hammasi qudratli va sershox bir bilim daraxtiga aylandiki, 150 yildan buyon uzluksiz va mo'l-ko'l hosil berib kelmoqda!

Yuqorida Butlerov yoshligidan zoologiya, botanika, hasharotshunoslik ilmlariga qiziqqanini aytib o'tgandik. Bu

qiziqish bir umr so'nmadik. Aleksandr Mixaylovich ayniqsa asalarilarni yaxshi ko'rar, bu sohada katta bilimdon hisoblanardi. Mabodo «Asalarichilik tarixi» nomli kitob yaratilgudek bo'lsa (balki bordir shunday kitob), unda Butlerov haqida «Kimyo tarixi»dagiga nisbatan kamroq yozilmasligi aniq. U o'zining chizmasi bo'yicha tayyorlangan oynavand devorli asalari uyasi oldida soatlab o'tirar ekan, asalari oilasining hayotini kuzatar edi. Asalarilar uning yuzlarida, kal boshida o'rmlashar, soqollari orasida g'uvillashar, ammo bu hol olimni zarracha bezovta qilmas edi.

Umri poyoniga borib, Butlerov qishloq xo'jaligiga ko'proq qiziqib qoldi, ekish moslamasi, borona, omochlar sotib olar, dehqonlarda texnikaga nisbatan qiziqish uyg'otishga urinardi. Olim o'lim kuni tongini dalada, yangi ekish moslamasi yonida kutib oldi. Uni dafn etishganda, ekilgan urug'lar hali nish urib ulgurmagandi. Bema'ni o'lim...

Peterburgdagi uyida yashab turgan paytida Butlerov bir kitobni olish uchun javonga cho'zilganida stuldan qulab tushib, tizza osti mushagi uzilib ketgandi. U parvo qilmay, xastalikni o'tkazib yubordi, oqsoqlanib yuraverdi, keyin davolandi, ammo shish baribir yo'qolmadi. Ana shunda qon tomirida tiqin paydo bo'lib, olimning hayotiga nuqta qo'ydi. Ha, bema'ni o'lim... Biroq, o'limda biron ma'no bormi o'zi?

Bugunning bolasi

Nurbek UNGAROV sizni bizning tengdoshimiz. Poytaxtimizdagi 12 - maktabning 6 - «A» sinfida o'qiydi. Oilada ikkinchi farzand. Oyijonisi Dilbar opaning yordamchisi. Ukasi Nursultonning eng yaqin do'sti, maslahatgo'yi. O'qishlari yomon emas. Ora-chora uchrab turadigan «3»larini hisobga olmaganda, baholari «4» va «5». Eng muhimi - Nurbek adabiyotga qiziqadi, she'riyat shaydosi. Yana yaxshigina rasmlar ham chizadi. Keling, yaxshisi qolgan gaplarni uning o'zidan eshita qolaylik:

qanday?

- Orzularim haqida hali jiddiy o'ylab ko'rganimcha yo'q. Ota-onamning bizdan umidlari katta. Kim bo'lsam ham, ular orzulagandek inson bo'lishga harakat qilaman. Hozir esa yozgan she'riy mashqimni tengdoshlarim ham o'qib ko'rishlarini istardim.

- Orzuvingiz ijobat bo'lsin, Nurbek!

Nargiza AKBAR qizi suhbatlashdi.

"ONAJONIM ORZULARI USHALSIN"

- Nurbek, she'r yozishga qiziqish sizda qanday paydo bo'lgan?

- Bir kuni sevimli shoirimiz Abdulla Oripovning «Yuzma-yuz» nomli kitobini o'qib qoldim. Undagi she'rlar menga shunchalik yoqib qoldiki, qayta-qayta o'qiyveranimdan, ayrimlari yod bo'lib ketgandi. Keyin esa o'zim ham kichik-kichik she'rlar mashq qila boshladim. Ularni she'r deb atash mumkinmi, yo'qmi, bilmadimu ammo bu satrlar mening yuragimdan sizib chiqadi.

- Yana nimalarga qiziqasiz, bo'sh vaqtingizni qanday o'tkazasiz? Shular haqida ham gapirib bering.

- Kompyuterda ishlashga, til o'rganishga qiziqaman. Bo'sh vaqlarimda do'stlarim Jamol, Akbarlar bilan birga sigir, buzoqlarimizni haydab, to'qayga chiqib ketamiz. Tabiat manzaralarini kuzatib, bir olam zavq olaman. Ko'rganlarimni misralarga solishga, yon daftarchamga yozib olishga harakat qilaman. Keyin esa futbol, chillak kabi o'yinlar o'ynab, kunni kech bo'lib qolgani

ham sezmay qolamiz.

- Kelajakdagi orzuvingiz

BAHOR

O'lkamga bahor keldi,
Yashil libosin kiyib.
Zavqlanib entikadi,
Dillar shodlikdan iyib.

Qirlardagi lolalar,
Imlab bizni chorlaydi.
Varrak tutgan bolalar,
Ko'zida zavq porlaydi.

Kurtak ochgan daraxtlar,
Oppoq bo'lib bezanar.
Degim kelar, bahormas,
Yurtim to'la oppoq zar.

Nurbek UNGAROV.

Aziz bolajonlar! Nutqingiz go'zal, o'zingiz so'zamlar, gapingiz barchaga manzur bo'lishini istaysizlar-a? Albatta, desangiz, bobo va buvijonlaringizdan maqol va hikmatli so'zlarni so'rab bilib oling. Ularning mag'zini chaqishga, nega unday deyilishini bilishga intiling. Zero, maqol - so'z ko'rki. Ayrim maqollar sharhi bilan tanishtirib, sharh so'ngida sizga ham vazifa beramiz.

Chumchuqqa qo'ysam ko'zanak, ilindi unga so'zanak- (ko'zanak - tuzoq, so'zanak - ninachi) qush uchun qo'ygan tuzog'imga arzimagan narsa - ninachi ilinibdi, deyapti. Majoziy (ko'chma) ma'noda esa umid qilgan ishim boshqacha bo'lib chiqdi, omadim yurishmadi degan ma'noni bildiradi.

Bu maqolning «Baliqqa

MAG'ZINI CHAQING

qo'ygan domiga qurbaqa ilinibdi» kabi varianti ham bor.

Oshning «sochig'i» non-Ota-bobolarimiz palovni yeb bo'lgach, laganning tagida qolgan yog'ni bir burda nonga surib yoki ozgina choy quyib ichadilar. Og'iz bo'shlig'ida qolgan yog' yuqini ketkazish uchun

ba'zan bir tishlam nonni chaynab, yeb yuboradilar. Buni «Sunnati» deb ataydilar. Bu maqol bilan isrofgarchilikka yo'l qo'ymaslikka da'vat etganlar.

Burga tutmoqqa ham barmoq ho'llamoq kerak -

ya'ni mehnat va mashaqqatsiz hech narsaga erishib bo'lmaydi, kichik yutuqqa ham harakat qilish kerak. Bu maqolning «Mayiz yesang - cho'pi bor, olmurt yesang - dumi bor», «Yer qazimasang oltin chiqmas» kabi variantlari bor.

VAZIFA:

Bolajonlar! Kattalardan so'rab bizga ushbu maqollarni qachon va nimaga aytilishini bilib, yozib yuboring. «Odamga so'z - hayvonga gavron», «Odamga lafz, go'salaga dum». Istasangiz, o'zingiz ham maqollar yozib yuboring. Maqsad o'zbekona ibora, maqol va hikmatli so'zlarni unutmaylik.

Mahmuda VALIYEVA,
Toshkent shahar, Yunusobod tumanidagi
274 - maktab o'qituvchisi.

Quyidagi tekstimizni o'zingiz mustaqil lug'atdan foydalangan holda o'zbekchaga tarjima qiling! Tekst unchalik qiyin ham emas. Harakat qilib ko'ring, bu tarjimonlik qobiliyatingizni oshirishda sizga juda katta yordam beradi.

DIPLOMATIYA ASOSLARI - BASIS OF DIPLOMACY

DIPLOMACY is art and practice of conducting international relations. While an individual may be said to have a sense of diplomacy if he is tactful in dealing with others, diplomacy in a formal sense is concerned with the form and method of conducting relations between states.

DIPLOMATIYA VA TASHQISIYOSAT DIPLOMACY AND FOREIGN POLICY

Diplomacy and foreign policy are often considered identical. The foreign policy of a given state may be determined by its concept of national interest based upon an evaluation of its national strength and national goals. These may reflect the character of its geographical location, population, natural resources, economy, trade, political system, and historical relationships. Once the foreign policy of a state is formulated - be it long or short range, general or specific - the achievement of the foreign policy, short of the use of force, depends upon diplomacy. The form and method by which one state negotiates with other states can determine the degree to which its foreign policy is achieved. While all states in the international arena may desire peace and security, each has its

own interpretation of what constitutes peace and security. Thus, their different foreign policy goals constantly are coming into some degree of conflict.

Diplomacy, on the other hand, is both the art and the science by which each state attempts to achieve success in its foreign policy short of forcing conclusions by armed conflict. In this sense diplomacy may be said to stop where war begins, and it starts where war ends. The word «diplomacy» is derived from *diploun*, a Greek verb meaning «to double». In Roman times persons passing along imperial highways carried documents, or credentials, like passports, which consisted of wax or metal plates folded and sewn together and were called *diplomas*. Later this word was extended to refer to all official documents concerning two or more parties. Thus the word «diplomacy» has, in a literal sense, a meaning of official communications between parties or states. Official communications between parties in a more realistic sense implies negotiations. The form, manner, and way in which official negotiations are carried on constitutes art and science of diplomacy. To a state, which is all-powerful in manpower, resources, and so on, the manner and mode of negotiations may not be significant in achieving its viewpoint in international relations. On the other hand, a state

limited in potentials may have to put greater reliance on its skill of diplomacy in order to give its viewpoint the necessary impact. The officials of a state principally concerned with diplomacy are called diplomats.

Ingliz tilini o'rganishda ko'p so'z bilish, ulkan so'z boyligiga ega bo'lish juda zarur. Inglizcha biron so'zning sinonimini ham bilish esa til o'rganuvchilar, abituriyentlar uchun ikki barobar ko'p foyda hisoblanadi.

Shu sababli quyida e'tiboringizga inglizcha so'zlarni sinonimlari va o'xshash, tushuntiruvchi iboralar bilan birga havola etamiz.

So'zlarning tarjimalarini atayin yozmadik, ularni lug'atdan foydalanib o'zingiz toping.

SINONIM SO'ZLAR VA IBORALAR - SYNONYMS:

Multilateral - to involve two or more parties

confidential - entrusted with secret

confidence - firm trust

concession - reduction, yield

result in - to produce

ascendancy - to win control, dominate

jeopardize - to threaten, to risk

covenants - formal agreement, contract

to expose - to reveal, to make visible

to involve - to contain

clamor - to protest loudly

duly - correct or suitable way

to ratify - to confirm officially

to contend - to fight, to argue

resort - a place where people have a rest

Sabog'imizni

Shohruhbek KARIMBEKOV

tayyorladi.

MISR EHROMILARI

Misrga har yili millionlab sayyohlar kelishadi. Sababi, u yerda odamlarni lol qoldiruvchi inshootlar mavjud. Bular Misr ehromlaridir. Tarixiy kitoblarda bu ehromlar «piramidalar» deb ham yuritilgan. Chunki bu inshootlar piramida shaklida qurilgan. Xo'sh, piramida o'zi nima? Piramida «yonayotgan olov»

ma'nosini bildiradi. Bu ehromlarning balandligi 60 metr, poydevorining eni 109 metr, uzunligi esa 121 metrgacha yetadi. Ehromlarni birinchi yaratgan me'mor Ishxotep Sakkarada ekan. Ehromlarning eng ulkanini fir'avn Xeops yaratgan ekan.

Xeops ehromi yunon tarixchisi Gerodot qoldirgan ma'lumotga qaraganda 40 yil davomida qurilgan ekan. 20 yili toshlarni tashishga va ularni tayyorlashga, 20 yili esa ehromni qurishga ketgan ekan. Bu ehromni qurishga 2.300.000 ta tosh sarflangan ekan. Eng

kichik toshning og'irligi aql bovar qilmaydigan darajada 2,5 tonna bo'lgan ekan. Ehrom toshlariga shunday ishlov berilganki, birining ustiga ikkinchisi qo'yilganda, ular zich yopishib turgan.

Qizlarxon

YO'LDOSHEVA,

Mirobod tumanidagi

214 - maktabning

5- «V» sinf o'quvchisi.

Bizning to'garak

ISTIQLOL

Yurtim, senga kulib boqdi istiqlol,
Chiroyingni so'ylamoqqa tilim lol.
Yurtlar ichra go'zal bo'lgan yurtimsan,
Farzandlaring ilmlidir, barkamol.

Moziylarga tengdosh sening o'tmishing,
Yurtim uchun fido qilay jon-tanim.
Senga atab doston bitay, she'r bitay,
O'zbekiston - Vatanimsan, chamanim.

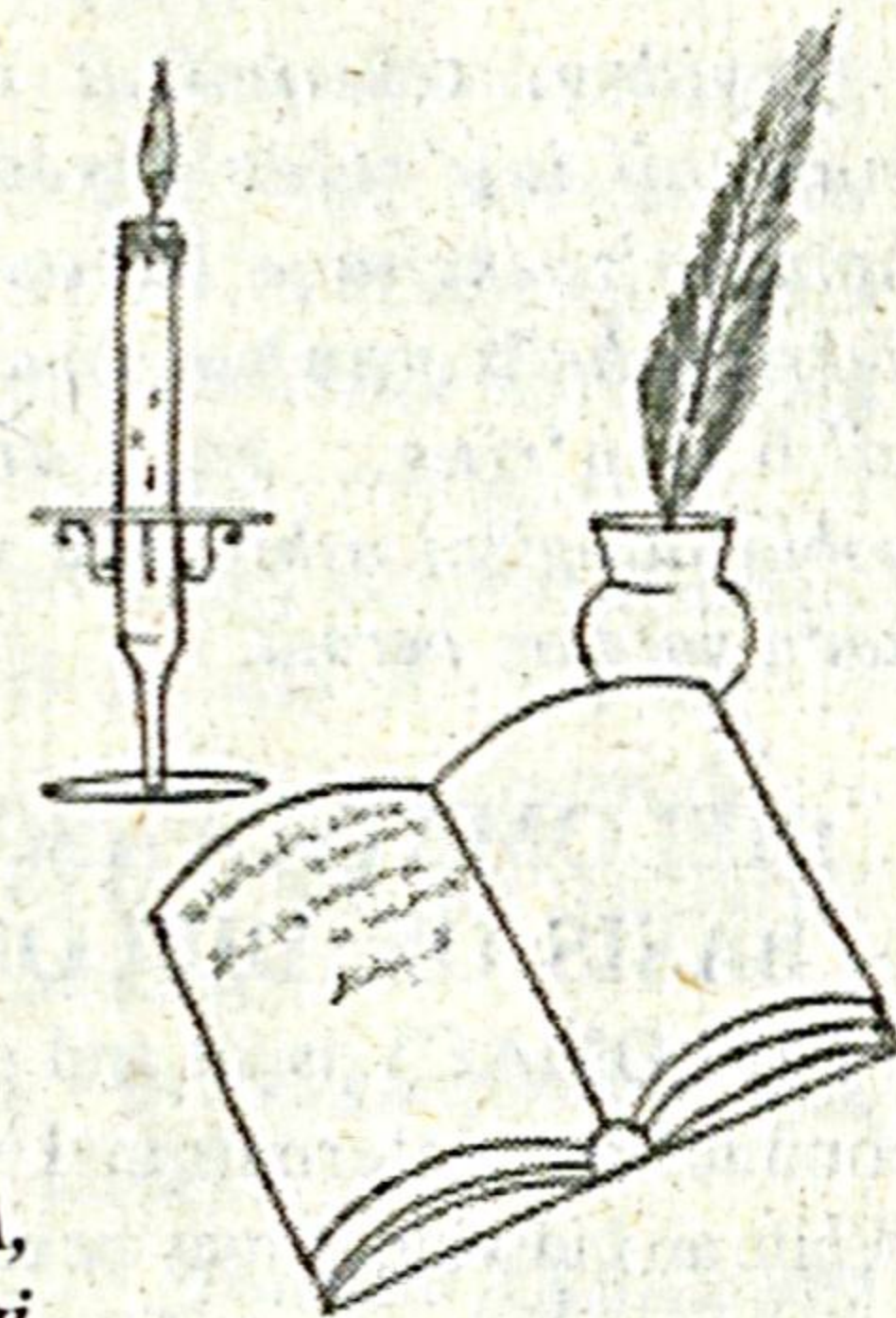
Durdona AVAZOVA,
Toshkent shahridagi 85 - maktabning
7 - «A» sinf o'quvchisi.

BOLALIGIM

Bolaligim - beg'ubor davrim,
Tashlab ketma meni hech qachon.
Bolaligin kim sevmaydi, kim?
U kattalar qalbida armon.

Bolaligim beg'ubor davrim,
O'yinqaroq - poshsholigimdir.
Orzularga limmo-lim qalbim,
Quvonch, baxtga oshnoligimdir.

Gulruh YO'LDOSHEVA,
Navoiy viloyati, Xatirchi tumanidagi
54 - maktab o'quvchisi.

USTOZ MADHI

*Ustoz Muhammad Yusufning porloq
xotirasiga bag'ishlayman*

Farzand bo'lib el nomini baland tutgan,
Dorilomon kunlarini intiq kutgan,
Xamdard bo'lib, dardlarini ichga yutgan,
Elning bugun dilkashtasi so'kildimu,
Shoir umri xazon bo'lib to'kildimu?

She'rlaringiz eshitganda dil yayragan,
Bog'lar aro bulbullar ham sho'x sayragan,
Hikmatlarga muxlislarin zor aylagan,
Elning bugun dilkashtasi so'kildimu,
Shoir umri xazon bo'lib to'kildimu?

Bayt bitdingiz, Navoiyga qo'yib ixlos,
She'rlaringiz bizga albat bo'lgan meros,
Bir gul kabi umringiz ham o'tdimu oz,
Elning bugun dil kashtasi so'kildimu,
Shoir umri xazon bo'lib to'kildimu?

She'ringizda aks etadi qizlar nozi,
Vatan sizdan benihoya edi rozi,
Baytlaringiz kuyga solar Yulduz sozi,
Elning bugun dil kashtasi so'kildimu,
Shoir umri xazon bo'lib to'kildimu?

Shaxzoda ABDUG'AFFOROVA,
Andijon viloyati, Xo'jaobod tumanidagi
11 - o'rta maktabning
8 - «B» sinf o'quvchisi.

VATAN

Yurtlar ko'pdir dunyoda,
Bir-biridan ziyoda.
O'zbekiston yagona,
Biz uchun Vatan, ona!

Biz uning kelajagi,
Baquvvat ildizimiz.
Tinch, osuda osmonin,
Porlagan yulduzimiz.

**Hilola
EGAMBERDIYEVA,**
Toshkent shahar, A.
Ikromov tumanidagi
312 - maktabning
6 - «A» sinf o'quvchisi.

ONAJON

Tongda derazamdan mo'ralagan nur,
Sochlarimni silab, o'pib uyg'otar.
Nur emas onamning, issiq mehdur,
U mening qalbimda tong bo'lib otar.
Oftob butun nurin, o'tning bag'riga,
Tunda muzlama deb, solib ketar jim.
Onam ham oftobdek, mening qalbimga,
Mehr yog'dularin ulashar balkim.
Uzoq umr bergin, onamga Olloh,
Faqat shuni sendan yolvorib so'ray.
Onajon, qalbimga nur-la kirdingiz,
Sizning qalbingizga baxt bo'lib kiray.

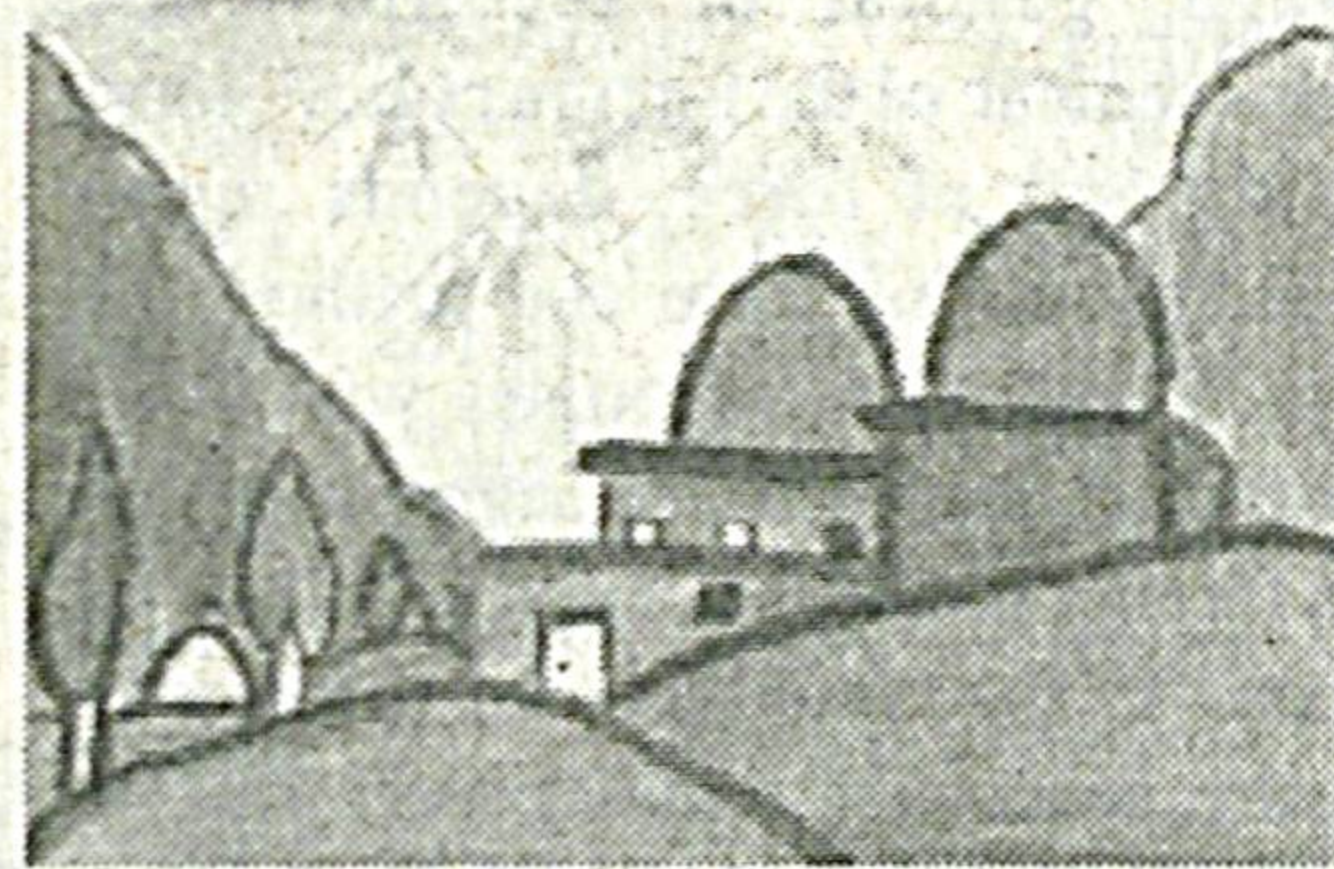
Nigora RUSTAMOVA,
Qashqadaryo viloyati, Shahrisabz
tumanidagi Qutchi qishlog'i.

SICHQONVOY

Mitti, kulrang sichqonvoy,
O'zi juda kichkintoy.
Der: «Kichik demang bizni,
Dog'da qoldirgum sizni».

Mushukni ko'rgan zamon,
Chopadi ini tomon.
Sichqonvoy qolsa omon,
Mushuk bo'lar pushaymon.

Dinara DAVLETOVA,
Toshkent viloyati,
Bo'stonliq tumanidagi
29 - maktabning
8 - sinf o'quvchisi.

QAYTIB KELMAYDI...

Bolalikning sho'x yallalari,
Chalinadi shodon dillarda.
Mas'um damlar o'tganidan so'ng,
U yangraydi faqat tillarda.

Eshitging keladi bu sho'x yallani,
Sog'inib, qo'msaysan, lek u bilmaydi.
Boringni bersang-da, bilgil ey do'stim,
Bu g'animat damlar qaytib kelmaydi.

Munojot SADRIDDINOVA,
A. Navoiy nomidagi Nafis San'at
litseyi o'quvchisi.

*Mening ismim
Rixsinisa, yoshim 5 da,
bog'chaga qatnayman. Siz
- aka va opalarimning
topqirligingizni bir sinab
ko'ray deb, topishmoqlar
yozib yuboryapman.
To'g'rirog'i, bog'cha
opamdan eshitgan
topishmoqlarimni aytib
turdim, oyijonim esa yozib
berdilar.*

Chaynaladi, chaynaladi,
yutilmaydi.

(Saqich).

Ukamga o'xshar o'zi,
Aslo yumilmas ko'zi.

(Qo'g'irchoq).

Joni yo'q, lekin ursangiz
yig'laydi.

(Qo'g'irchoq)

Qozon ichida oppoq qor.

(Shirguruch).

Tarvuz kabi yumaloq,
Turtsang ketar yumalab.

(Koptok).

Rixsinisa JABBOROVA.

TOPISHMOQLAR

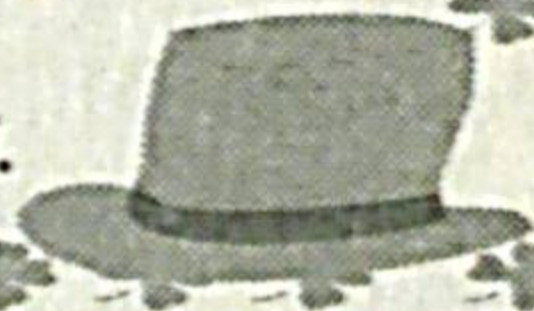
Rangi qizil, tikanli,
Yashil bargli, chiroyli.

Shaklini chiroq deysiz,
Xo'p maza qilib yeysiz.

Maftuna SHOMAQSUDOVA,
Sirg'ali tumanidagi
303 - maktabning
3 - «A» sinf o'quvchisi.

XANDA

- Shu quyoshga ham hayronman-da,-dedi
kichkina Javlon osmonga norozi qiyofada
boqib.-Kechasi, qorong'uda yoritmay,
kunduzi, usiz ham yorug' paytda hammayoqni
battar qizdiradi.

Sardor YO'LDOSHEV,
Toshkent shahar, Sobir Rahimov
tumanidagi 46 - maktab o'quvchisi.

kunlari, Oy esa tunda osmonga
chiqadigan bo'lib qolishibdi. Ikki
o'rtada Yulduzchalarga qiyin bo'libdi.
Chunki ular ota-onalarini birdek

«Unday bo'lsa, siz bilan ham
qolmayman» deya olislarga uchib
ketibdi. Shu tariqa boshqa bolalari
ham birin-ketin Oyning bag'rini
tark etaverishibdi...

Tunda yulduzlarning uchishi
shundan kelib chiqqan ekan.

Qadimda Oy juda
go'zal qiz, Quyosh esa
navqiron yigit bo'lgan
ekan. Ular bir-birlarini

sevib qolishibdi. So'ngra ahil oila
qurib, baxtli hayot kechira
boshlashibdi. Oradan bir yil o'tar-
o'tmas, to'ng'ich farzandlari -
Yulduz tug'ilibdi. Keyin esa juda ko'p
Yulduzchalar dunyoga kelishibdi...

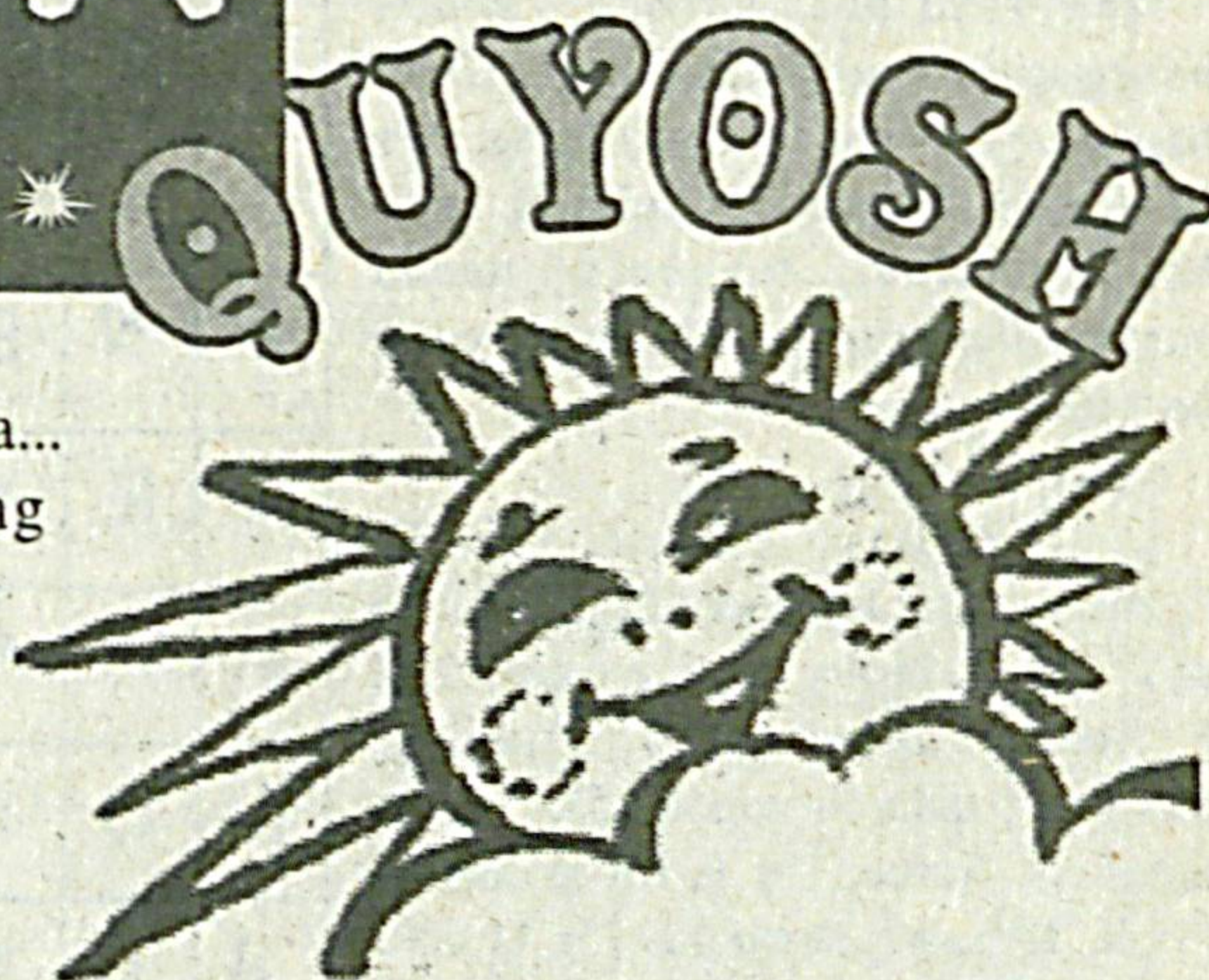
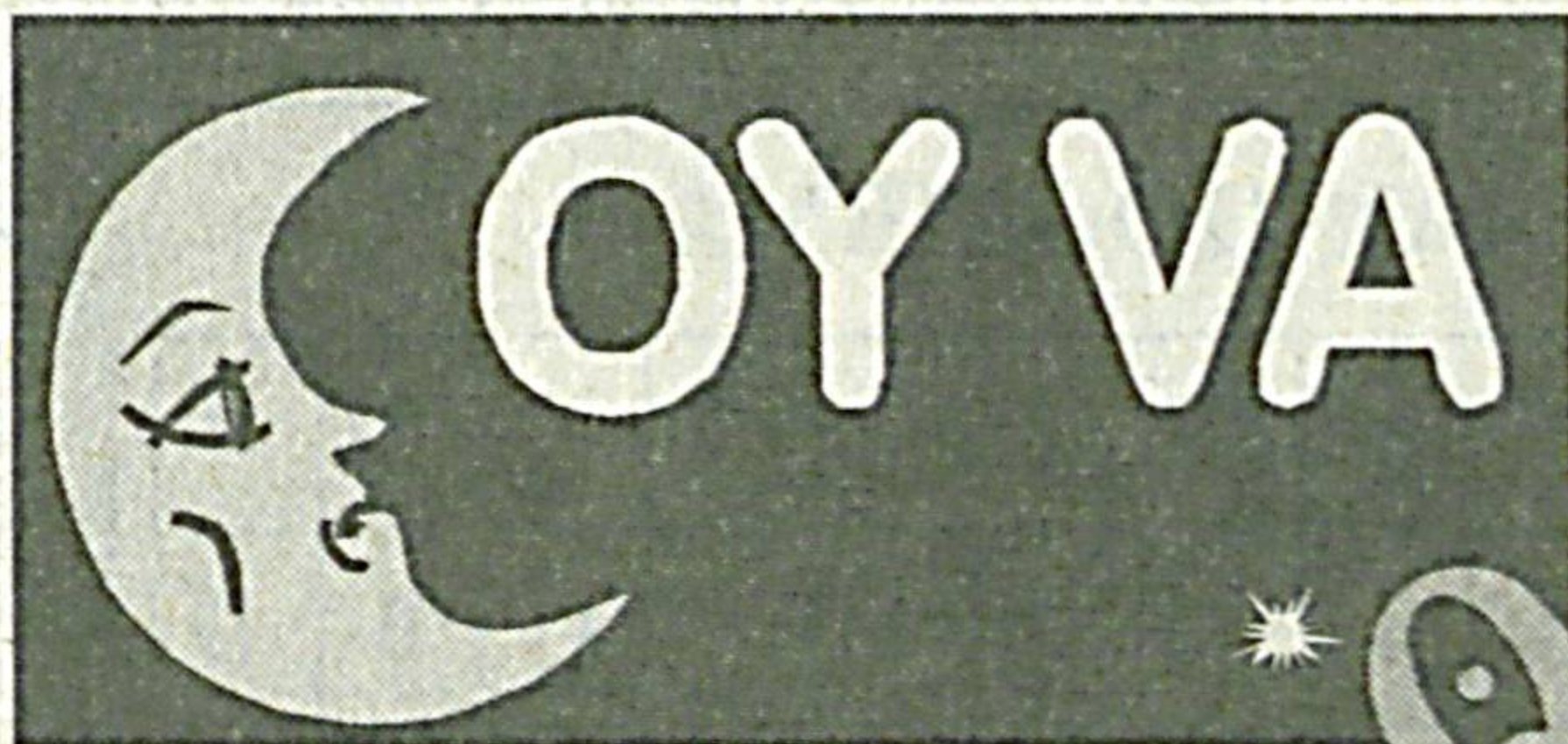
Nima bo'libdi-yu ularning
ahilligiga ko'z tegibdi. Oilada katta
janjal bo'lib, Oy bilan Quyosh
ajrashib ketishibdi. Farzandlari Oy
bilan qolibdi. Ularning bir-birlaridan
shunchalik ko'ngillari qolibdiki,
ko'rishmaslik uchun Quyosh kunduz

yaxshi ko'rishar ekan-da...

«Farzandlarimizning
yarmini menga ber»
deya Quyosh qancha
iltijo qilmasin, Oy unga
bitta bolasini ham
bermabdi.

Bir kuni onasi uxlab
yotganidan foydalanib, bir Yulduz
otasining yoniga uchib ketmoqchi
bo'libdi. Lekin Oy uyg'onib qolib, uni
rosa koyibdi. Hafa bo'lgan Yulduzcha:

Shahobiddin NORQULOV,
Jizzax viloyati, Paxtakor
tumanidagi 8 - o'rta maktabning
6 - «B» sinf o'quvchisi.

Kunlardan bir kun

Sizlarga hikoya qilib bermoqchi bo'lgan voqeamni menga oyim so'zlab berganlar. Qishlog'imizning chekkarog'ida kattagina jarlik bor. Qishloq ahli avvallari bu yerga axlat tashlardi. Endilikda tashlashmaydi.

Negiligini hozir sizlarga so'zlab beraman.

Oyimning yoshlik paytlarida bu jarlik torroq bo'lib, uni «Chuqurjar» deyisharkan. Jar tor bo'lgani bilan, anchagina chuqur bo'lgan ekan. Buvam u hayitda navqiron yoshda ekanlar. Bir kuni o'rtoqlari bilan

o'tirishdan qaytishayotgan ekan. Buvamlar hammani kuzatib, oxiri o'zlari uyga qaytayotsalar, ularni kimdir chaqirgandek bo'libdi. Orqaga qarasalar, hech kim yo'q emish. Bu hol besh-olti marta qaytarilibdi. Buvam kalima keltiribdilar, lekin chaqirgan ovoz sira ham tinmabdi. Buvam qadamlarini tez-tez tashlabdilar. Lekin sira ham qadamlari unmadibdi. Holdan toyib, oxiri o'tirib qolibdilar. Shu payt qandaydir odamlar ularning atroflarini o'rab olishibdi va har tomondan tortqilay boshlabdilar. Buvam baqirsalar ham, ovozlari chiqmabdi. Ular esa buvamni talashni to'xtatmabdilar. Har gal

tortganlarida, «Yur biz bilan, yur...»-deyisharmish...

Buvamning qo'l-oyoqlari o'zlariga bo'ysunmasmish. Buvam arang oyoqqa turibdilar. Qarasalar, jar yoqasida turganmishlar... Shu payt yonlarida gugurtlari borligi yodlariga tushib qolibdi. Ming azob bilan gugurtlarini olibdilar va

y o q i b yuboribdilar.

Olovdan qo'rqqan «odamchalar» orqalariga tislaniydi. Buvam gugurtlarini yoqib-yoqib, ancha joygacha kelibdilar.

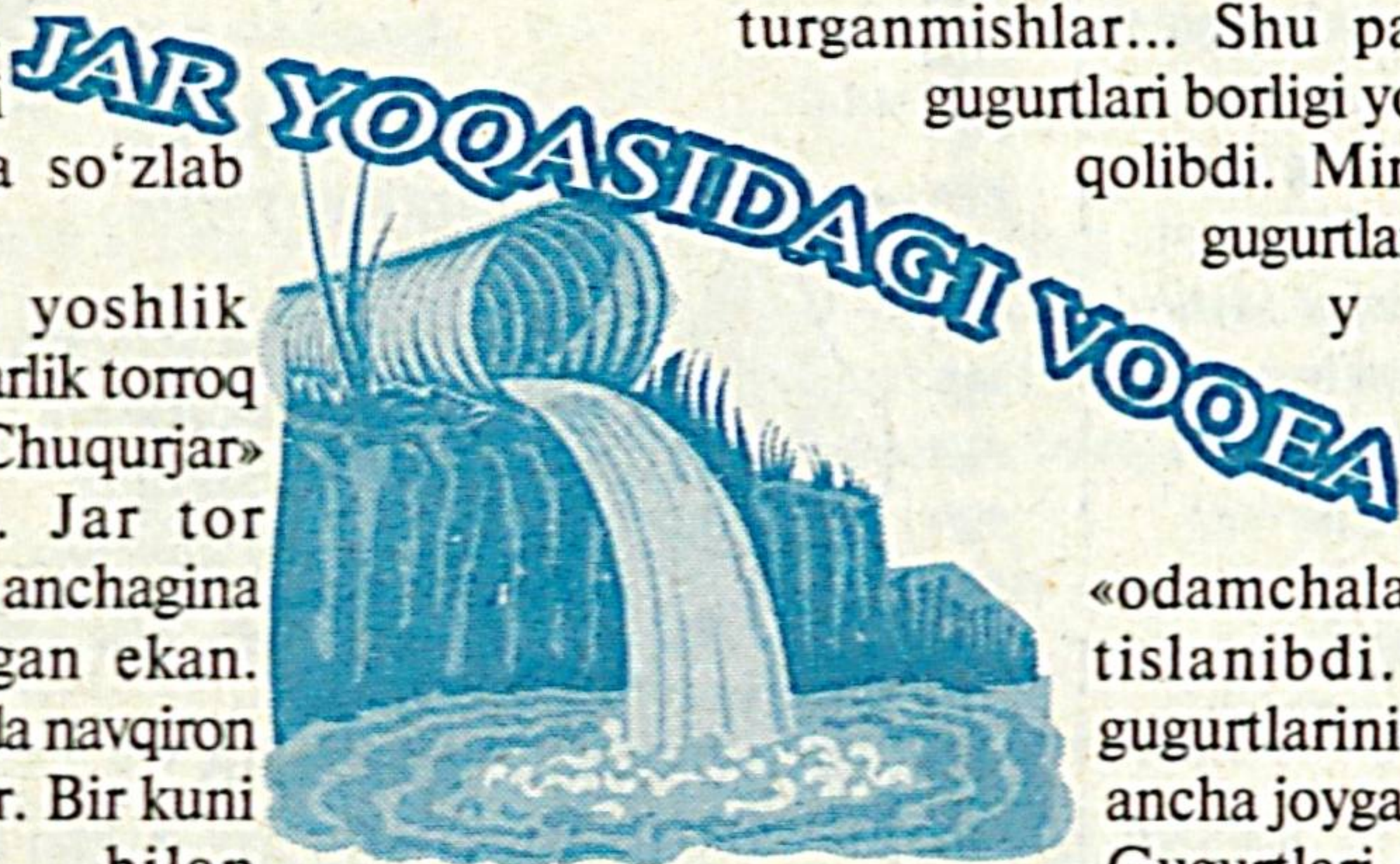
Gugurtlari tugagach, bor kuchi bilan uyga qarab yuguribdilar.

«Odamchalar» ularga yeta olmabdi. Ertasi kuni bu voqeani buvam qishloq oqsoqoliga gapirib beribdilar.

Shunda ular: «Axlat tashlangan joyda har xil ins-jinslar bo'ladi, shuning uchun jarlikka endi axlat tashlamanglar», deb buyuribdi. Shundan so'ng qishloqdagilar jarga tashlangan axlatlarni hashar qilib tozalabdilar. Shu-shu kechga qolgan odamlarni har xil «odamchalar» bezovta qilmaydigan bo'lishibdi.

Parkentlik Shuhratjon JAMOLOVning hikoyasini

Ozoda TURSUNBOYEVA yozib oldi.

Ona yurt - olin beshig
TONG Yulduzi

O'zbekiston bolalari va o'smirlarining gazetasi

Muassislar:
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI DAVLAT MATBUOT QO'MITASI, O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI XALQ TA'LIMI VAZIRLIGI, «KAMOLOT» YOSHLAR IJTIMOY HARAKATI, «SOG'LOM AVLOD UCHUN» XAYRIYA JAMG'ARMASI

BOSH MUHARRIR:
Umida ABDUAZIMOVA
TAHRIR HAY'ATI:
Shuhrat AHMEDOV,
Jamoliddin FOZILOV,
Oynisa MUSURMONOVA,
Qahramon QURONBOYEV,
Feruza JALILOVA
(*Bosh muharrir o'rinbosari*),
Po'lat MO'MIN,
Mukarrama MURODOVA,
Tohir MULLABOYEV,
Ergashvoy SARIQOV.

Noshir «Ijod dunyosi» nashriyot uyi.

Gazeta «Ijod dunyosi» nashriyot uyi kompyuter bo'limida terib sahifalandi.
Hajmi A-3, 2 bosma taboq.
«Sharq» nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasida 46.291 nusxada ofset usulida bosildi.
Korxona manzili: «Buyuk Turon» ko'chasi, 41.
Buyurtma № Г-267
Gazetani Muhabbat MAHSUDOVA sahifaladi.
Navbatchi: Muharrama PIRMATOVA

Ro'yxatdan o'tish tartibi № 000137
Manzilimiz: 700129, Toshkent shahri, Navoiy ko'chasi, 30-uy.

Tel: 144-62-34.
144-63-08

VENGERCHA BOSHQOTIRMA

Vengercha boshqotirma - sodda boshqotirma turlaridan biri. Unda raqamlar ishtirok etmaydi: javob so'z harflarni ketma-ket tutashtirgan holda topiladi. Javobning necha harfdan iboratligi savol oxiriga yozib qo'yiladi.

SAVOLLAR:

1. Poytaxt shahar (7). 2. O'zbekistonlik legioner (7). 3. Shoh va shoir (5). 4. Milliy musiqa asbobi (5). 5. Bolalar jurnali (6). 6. Qrimdagi mashhur bolalar oromgohi (5). 7. Mato turi (4). 8. Namoz (6). 9. Bilim manbai (5). 10. Muxtor Respublika (15). 11. Sirti tayoq, ichi bo'yoq (5). 12. Farmonbibining agenti (5). 13. Birinchi kitob (6).

Sherbek YODGOROV,
Toshkentdagi 84 - maktabning
5 - sinf o'quvchisi.

T	O	SH	Q	O	S	B	U	R
K	T	K	O	M	I	O	B	D
E	N	E	V	G	A	R	I	O
T	R	X	L	U	M	U	A	R
I	A	A	A	L	P	O	G	N
B	O	N	Q	K	I	T	I	O
A	D	M	A	T	T	O	S	T
T	L	A	R	O	I	B	A	L
Q	A	Q	O	S	O	B	F	I